Ազգ
Azg
armenian daily
10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1998 ՇԱԲԱԹ #189 (1692)

Վեհափառը կենթարկվի վիրահատության

Ինչպես երեկ հաղորդեց «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը եւ ինչպես իր հերթին հաստատեց Մայր աթոռի մամլո դիվանի հաղորդագրությունը, Ամենայն հայոց հայրապետն առաջիկա երկուշաբթի, հոկտեմբերի 12-ին, Նյու Յորքի հիվանդանոցներից մեկում կենթարկվի վիրահատության՝ բերանի խոռոչից ուռուցքը հեռացնելու համար: Այս մասին, նույն ինքն Վեհափառ հայրապետի խնդրանքով, պաշտոնական առաջին հայտարարությունն արել է Մ. Նահանգների Արեւելյան թեմի առաջնորդ Խաժակ արք. Պարսամյանը՝ խնդրելով աղոթել Վեհի շուտափույթ ապաքինման համար: Սրբազանը վկայակոչել է Գարեգին Ա կաթողիկոսին բուժող բժիշկների կարծիքը, թե Վեհափառի հիվանդությունը բուժելի է եւ նրա կյանքին որեւէ վտանգ չի ներկայացնում: Հիշեցնենք, որ անցյալ ապրիլի սկզբից մինչեւ օգոստոսի կեսերը Վեհափառը Նյու Յորքում ենթարկվել էր կրկնակի բուժումների եւ սեպտեմբերի վերջին նորից մեկնել էր Նյու Յորք՝ ստուգումների:

Կատարյալ ապաքինում ենք մաղթում Վեհափառ հոր:

ՎԻԵՆՆԱ

Ազգային անվտանգություն, Ղարաբաղի հակամարտություն եւ մի քիչ պատմություն

ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանի ելույթը ԵԱՀԿ մշտական խորհրդի հանդիպմանը

Մի քանի խոսք Հայաստանի սեփական անվտանգության ընկալումների կամ այն մասին, թե Հայաստանում ինչն է ընկալվում որպես իր անվտանգությանն ուղղված սպառնալիք: Մեր աշխարհագրական դիրքը եւ երկարամյա պատմությունը մեծապես նպաստել են, որ մեր անվտանգության կարիքները սահմանվեն խստագույն զգուշությամբ՝ նկատի առնելով մեր անմիջական հարեւանների վարքագիծն ու մտադրությունները: Որոշ մեր հարեւանների գործողությունները ու հայտարարությունները՝ ոչ միայն մեր, այլեւ ամբողջ տարածաշրջանի առնչությամբ, մեզ ստիպում են կանգ առնել՝ տեղիք տալով հաճախ մտավախության, եթե ոչ՝ տագնապի: Մեր սեփական ռեսուրսները օբյեկտիվորեն չեն համապատասխանում մեր այն հարեւանների թվաքանակին, ուժին կամ ռազմական հզորությանը, ում հետ մեր նորագույն պատմության ընթացքում ողբերգական փորձառություն ենք ունեցել: Ուստի, մեր կարծիքով, խելամիտ կլիներ մտահոգող անապահովության ելակետից տեղափոխվել դեպի դրական, աստիճանական եւ կառուցողական հարաբերությունների հաստատում ու մեր տարակարծությունները լուծել դիվանագիտական երկխոսության եւ տնտեսական ու տարածաշրջանային համագործակցության ճանապարհով: Այդուհանդերձ, դժվար է ներգրավել նրանց, ովքեր շարունակում են մերժել դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը իմ երկրի հետ:

Մենք մեր անվտանգության հարցերը դիտարկում ենք ոչ միայն երկկողմ հարաբերությունների, այլեւ տարածաշրջանային հատույթում՝ առավել ընդարձակ եվրոպական

համատեքստում: Մենք համոզված ենք, որ վերջին հաշվով մեր ազգային անվտանգությունը խարսխվում է, տարածաշրջանային կայունության վրա: Քանի որ բազմաթիվ հակասություններ ներազդում ու խարխլում են խաղաղությունն ու կայունությունը տարածաշրջանում, հասկանալի է, որ մենք պատրաստ ենք մեր լուման բերել մեզ վրա ամենից ավելի անդրադարձող Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորմանը: Մեզ համար հստակ է, որ այս հակամարտության խաղաղ կարգավորումը թույլ կտա ամուր հիմք ստեղծել տարածաշրջանային կայունության եւ Հայաստանի զարգացման համար: Ուստի մենք շարունակում ենք հավատարիմ մնալ ԵԱՀԿ-ի հովանու ներքո ընթացող բոլոր ձեռնարկումներին, որոնց հետամուտ են Մինսկի խումբը եւ նրա համանախագահները: Քանի դեռ թնդանոթները լռում են, մենք արդեն իսկ հայտնել ենք մեր պատրաստակամությունը՝ օժանդակելու դրական տեղաշարժերի ձեռքբերմանը Մինսկի գործընթացում:

Տես ► էջ 2

Կ. ՊՈԼԻՍ

Պատրիարքի ընտրությունը կախյալ է դարձել պետությունից

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Պոլսո պատրիարքական ընտրության գործընթացը համագումարի անցկացմամբ հասնում է իր վերջնական փուլին: Համագումարում պիտի ընտրվեն ոչ միայն տասը պատգամավորներ, այլեւ Կրոնական ժողովի անդամակցության թեկնածուներ՝ կրկնապատիկ ցանկով:

Հոկտեմբերի 11-ին կատարվելու են աշխարհական պատգամավորների ընտրությունները: Ժողովուրդն իր ընտրությունը պիտի կատարի Շահան սրբազանի համակիրների սպիտակ ցանկի եւ Մեսրոպ սրբազանի համակիրների մանուշակագույն ցանկի միջեւ:

Հոկտեմբերի 14-ին աշխարհական ու եկեղեցական պատգամավորները Մայր եկեղեցում կընտրեն Պոլսո Հայոց նոր պատրիարքին: Ընտրությանը կնախագահեն Սրբազան հայրերը՝ Շահան արք. Սվաճյանն ու Մեսրոպ արք. Մութաֆյանը:

Այս կապակցությամբ թուրքական «Հյուրրիյեթ»-ը հոկտեմբերի 8-ին մի հոդված է հրապարակել «Մանուշակագույն, սպիտակ եւ պետություն» խորագրով: Հոդվածագիրը նշել է, որ այսօր հայ համայնքը շարունակում է այն վեճը, թե պետությունը որ թեկնածուին նեցուկ կկանգնի: Տարածված լուրերի համաձայն, Մութաֆյանի մանուշակագույն ցանկը պետության «սեւ» ցանկում է, իսկ Շահան Սվաճյանի սպիտակ ցանկն արժանացել է պետության հավանությանը: Այլ խոսքով, այս ընտրությունը կախյալ է դարձել պետությունից:

Պարզաբանում

Մեր երեկվա համարում «ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունները պետք է առանձնացվեն» խորագրի ներքո լույս տեսած ՀՀ ԱԺ փոխխոսնակ պրն Ալբերտ Բազեյանի հարցազրույցը տեղիք է տվել տարընթերցումների, մասնավորապես վերջին հատվածը, ինչը կարիք է ստեղծել պարզաբանման: Փաստորեն, պրն Բազեյանի պատասխանները եւ լրագրողի դիտարկումներն ու մեկնաբանությունները տեղ-տեղ չեն սահմանազատվել հստակ կերպով, որի հետեւանքով փոխվել են շեշտադրումները, սկսելով նյութի վերնագրից:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ագրեսիայի սպառնալիքի դեպքում Մոսկվան միջուկային զենք կկիրառի

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դրսից ագրեսիայի հետեւանքով Ռուսաստանի ինքնիշխանությանը եւ պետական ամբողջականությանը անմիջական սպառնալիքի դեպքում Մոսկվան հնարավոր եւ օրինաչափ կհամարի միջուկային զենքի կիրառումը: Այս մասին հայտարարել է ՌԴ պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւը, ելույթ ունենալով Հունաստանի ազգային պաշտպանության ակադեմիայի ունկնդիրների առջեւ: «Սակայն, պաշտպանելով միջուկային զսպման սկզբունքները մեր երկիրը գիտակցում է միջուկային աղետի սպառնալիքը եւ ձգտում է կրճատել իր միջուկային ուժերը՝ հասցնելով նվազագույնի, որը կերաշխավորեր ստրատեգիական կայունության պահպանություն», ընդգծել է նախարարը: Ըստ Սերգեեւի, Ռուսաստանի քաղաքականությունն այդ բնագավառում հիմնված է որպես լայնամասշտաբ ագրեսիայի զսպման միջոց ստրատեգիական միջուկային ուժերի պահպանվող դերը ճանաչելու վրա: «Մենք անկեղծորեն ընդունում ենք, ասել է նախարարը, որ պետության ամբողջ ռազմական կազմակերպության բարեփոխման եւ ընդհանուր նշանակության ուժերի մարտական հզորության որոշակի նվազման պայմաններում բարձրանում է միջուկային զսպման գործոնի դերը»:

Ներկայացուցիչների պալատը կողմ Քլինթոնի պաշտոնազրկումը սկսելուն

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատը ձայների 258 «կողմ» եւ 176 «դեմ» քանակով քվեարկեց ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնի պաշտոնազրկման արարողակարգի սկսման օգտին, հաղորդում է CNN հեռուստաընկերությունը: Միայն 31 ժողովրդավար է քվեարկել հօգուտ նախագահ Քլինթոնին ներկայացված կեղծ վկայության եւ արդարադատությանը խոչընդոտելու մեղադրանքների հետաքննություն սկսելու: Ինչպես կանխավ հաղորդվել է, Բիլ Քլինթոնը, որ մինչ այդ ժխտում էր իր կապը Սպիտակ տան աշխատակցից Մոնիկա Լեւինսկու հետ, երդմամբ խոստովանել է, որ իրոք նրա հետ սեռական կապ է ունեցել: Չնայած քվեարկության արդյունքը նախապես արդեն պարզ էր, եւ ժողովրդավարները, եւ հանրապետականները երկու ժամ շարունակ տաք-տաք բանավիճել են:

Հարավսլավիան պատրաստ է պաշտպանության

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հարավսլավիայում ավարտվել է ՆԱՏՕ-ի ծրագրվող օդային հարվածների դիմագրավման լայնածավալ պատրաստությունը: Ըստ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվել թեւավոր հրթիռներից կարեւորագույն օբյեկտների պաշտպանության ապահովմանը: Այսօր այդ մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հաղորդել է Մոսկվայում Հարավսլավիայի դեսպանատան զինվորական կցորդը: Ամերիկյան «Թոմագավկ» թեւավոր հրթիռների դեմ պայքարի մարտավարություն մշակելու նպատակով անցկացվել են Հարավսլավիայի բանակի ռազմաօդային եւ հակաօդային պաշտպանության ուժերի զորավարժություններ: Ըստ որում օգտագործվել է Իրաքում եւ Բոսնիայում «Թոմագավկ» հրթիռների դեմ պայքարի փորձը: Իրաքում, օրինակ, 1992 թվականի հունվարին թոմագավկների կիրառմամբ հարվածի ժամանակ Իրաքի հակաօդային պաշտպանության հնացած, խորհրդային արտադրության միջոցները ոչնչացրել են արձակված ամերիկյան հրթիռների ընդհանուր թվի շուրջ 30 տոկոսը, նշել է դեսպանատան ներկայացուցիչը:

ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Տվեք մեզ շրջանառու միջոցներ եւ մի շտապեք մեզ սեփականաշնորհել»

Պետությունից պահանջում է «Ալմաս» գործարանի կոլեկտիվը, որին հոկտեմբերի 9-ին հյուր էր եկել Ռոբերտ Քոչարյանը

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Նախագահի այցի մոտ երկու ժամվա ընթացքում ամեն ինչ ընթացավ ըստ պլանի՝ արտադրամասից արտադրամաս հաստոցների աշխատանքի ցուցադրում, բանվորների հետ կարճ զրույցներ, եւ վերջում՝ խորհրդակցություն գործարանի ղեկավարության եւ նախագահին ուղեկցող խմբի անդամների (ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի, կառավարության ներկայացուցիչների, բանկիրների եւ այլոց) հետ:

Այսօր «Ալմաս» գործարանն ունի երկու կարեւոր խնդիր. գործարանն ընդգրկված է 1998-2000 թվականների սեփականաշնորհման ցանկում, սակայն դա, ըստ գործարանի ղեկավարության եւ կոլեկտիվի, աննպատակահարմար է ներկա վիճակում: Գործարանի 89 հազ. 750 բաժնետոմսերի 52,2 տոկոսը կոլեկտիվինն է, 47,8-ը՝ պետությանը. սեփականաշնորհման բորսայական մեխանիզմի կիրառումը ոչինչ չի տա, նախ, որ գործարանն իր պարտքերով ու անաշխատունակ վիճակով գործարարների հետաքրքրությունը չի առաջացնի եւ երկրորդ՝ գործարանը կարելի է սեփականաշնորհել միայն առողջացման ծրագրի իրականացումից հետո:

Տես ► էջ 3

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՎԻԵՆՆԱ

Ազգային անվտանգություն, Ղարաբաղի հակամարտություն եւ մի քիչ պատմություն

Սկիզբը էջ 1

Մենք կարեւորում ենք ղարաբաղյան հակամարտության դիտարկումը նրանց տեսանկյունից, ում ազգային իղձերը երկար ժամանակ անտեսվել ու ոտնահարվել են: Նույնքան կարեւոր է գիտակցել, որ Լեռնային Ղարաբաղի անկախության պահանջը լիովին համապատասխանում է միջազգային իրավունքի նորմերին եւ համապատասխան խորհրդային օրենքներին, որոնք հիմքեր էին ընձեռում խորհրդային հանրապետություններին 1991-ին հռչակելու իրենց անկախությունը եւ այդպիսով հասնել միջազգային հանրության ճանաչմանը: Համաձայն այդ օրենքների, ինքնավար միավորներ պարունակող այն հանրապետություններում, որոնք միտում էին անկախության, պիտի յուրաքանչյուր միավոր առանձին հանրաքվե անցկացներ, քանի որ այդ միավորներում ապրող ժողովուրդներին սահմանադրական իրավունք էր վերապահված որոշելու, թե իրենք արդյոք ցանկանո՞ւմ են մնալ Միության կազմում, թե ոչ: Երբ Ադրբեջանի Գերագույն խորհուրդը անկախություն հռչակեց, նա դա արեց առանց Ղարաբաղի ներկայացուցչության մասնակցության, եւ նախքան իր հայտարարությունը՝ հանրաքվե չանցկացրեց Լեռնային Ղարաբաղում, հակառակ օրենքի պահանջին: Ավելին՝ իր անկախության հռչակագրում Ադրբեջանը պաշտոնապես վերականգնեց 1918-1920 թթ. իր անկախությունը՝ այդպիսով ի չիք դարձնելով խորհրդային շրջանի այն իրավական ակտերը, որոնք Ադրբեջանին իրավազորություն էին տալիս Ղարաբաղի նկատմամբ:

Անկախ վերոհիշյալից, նաեւ՝ նպատակ ունենալով առաջ մղել կարգավորման գործընթացը, թույլ տվեք հստակորեն արտահայտել իմ կառավարության պատրաստակամությունը՝ չառաջադրել անկախության կամ Հայաստանի հետ միավորման պահանջները որպես բանակցային նախապայմաններ: Մենք համարում ենք, որ այդ նախապայմաններից հրաժարումը բանակցված խաղաղության հասնելու մեր հանձնառության լուրջ հայտանիշն է:

Այնուամենայնիվ, շարունակականություն ապահովելու առումով՝ մենք նմանօրինակ քայլեր ենք ակնկալում նաեւ հակառակ կողմից: Մենք կարծում ենք, որ միջազգային հանրությունը, Եվրոպան եւ ԵԱՀԿ-ն պիտի Մինսկի խմբի միջոցով խրախուսեն փոխադարձության եւ զուգահեռության քաղաքականությունը, ըստ որի Ադրբեջանը պիտի հայտնի իր պատրաստակամությունը՝ հրաժարվել Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավարության ավանդական մոտեցում-նախապայմանից: Բարդ եւ արտասովոր իրավիճակները պահանջում են նորարարական, ճկուն եւ ոչ սովորական լուծումներ՝ նախատեսելով կարգավիճակի սահմանումների այնպիսի նոր եղանակներ, որոնք թույլ կտան հաշտեցնել անհաշտ թվացող սկզբունքներ եւ քաղաքական շահեր:

Խաղաղությունը Լեռնային Ղարաբաղում մեզ համար հեռանկարի առումով նշանակում է Ադրբեջանի հետ մեր հարաբերությունները տեղափոխել թշնամության եւ անվստահության դաշտից դեպի համագործակցություն եւ փոխադարձորեն վերահսկվող համապարփակ անվտանգություն: Մենք կուզենայինք խորհել այն օրվա մասին, երբ Լեռնային Ղարաբաղը, երկու երկրները բաժանող անդունդից կվերածվի այս երկրները միմյանց կապող եւ ժողովուրդների փոխադարձ շահերը պաշտպանող կամրջի:

Եվ վերջում, երկու խոսք պատմության վերաբերյալ. հաճախ ասվում է, որ ստրկամտորեն պատմությունից կառչելը, ինչպես նաեւ՝ պատմական հիշողության չվերանայված վերարտադրությունը ամլության եւ սահմանափակության հատկանիշներ են առաջ բերում առանձին ժողովուրդների մեջ: Ասվում է նաեւ, որ այդ հատկանիշները պիտի հաղթահարվեն, եթե նախկին հակառակորդները կամ ներկայիս թշնամաբար ու վրիժառությամբ տրամադրված հարեւանները վճռում են խաղաղ առաջընթաց արձանագրել իրենց հարաբերություններում: Եվրոպայում եւ այլուրեք կայացած հասուն ժողովրդավարությունները որոշակի վերապահումներով են մոտենում իրենց պատմությանը կառչած այս ժողովուրդներին՝ կարծես թե պատմական հիշողությունը գենետիկ արատ է: Ոչ մի ժողովուրդ ամբողջովին չի կարող խուսափել իր պատմությունից, այլ կարող է միայն վերաիմաստավորել այն ու վեր կանգնել դրանից: Բայց սա հնարավոր է միայն երկու պայմանների գերակայությամբ. նախ, հարկավոր է կարողանալ նայել սեփական պատմության աչքերին՝ ներսից եւ այլոց հետ հարաբերությունների հատույթում: Երկրորդ, սահմանների մյուս կողմում գտնվող այլք, նույն այդ պատմության ձեւավորման մասնակիցներն ու դերակատարները, պիտի նույնպես միասնաբար կարողանան քննադատորեն մոտենալ իրենց պատմությանը: Չկա մեկուսացված ազգային պատմություն: Այդպես էր, որ Ֆրանսիան եւ Գերմանիան, Անգլիան ու Ֆրանսիան, ԱՄՆ-ը եւ Ճապոնիան՝ նպատակ ունենալով հաղթահարել հակամարտություններով, պատերազմներով ու ատելությամբ լեցուն իրենց պատմական անցյալը, վերաիմաստավորվեցին այն միացյալ ուժերով: Այս գործընթացը Եվրոպայի շատ մասերում դեռ չի ավարտվել, իսկ մյուսներում նույնիսկ չի էլ սկսվել:

Մեզ՝ հայերիս, հաճախ են հորդորում մոռանալու մեր՝ նույնիսկ ոչ վաղ անցյալի պատմությունը: Մեզ ասում են՝ մոռացեք անցյալը եւ նայեք դեպի ապագան: Թույլ տվեք մեջբերել Ալբեր Քամյուի՝ իր գերմանացի ընկերոջն ուղղված արտահայտությունը. «Ներել դեռ չի նշանակում մոռանալ»: Մոռանալը միշտ չէ, որ հնարավոր է կամ խելամիտ: Այն արժեզրկում է ազգի փառավոր թե ցավալի անցյալը, որն իր մեջ ազգային ինքնության այնքան հատկանիշներ է ձեւավորել: Ներելն ու ներվելը հավասարապես են անհրաժեշտ: Սակայն դժվար է ներել նրանց, ովքեր չեն կարծում, որ ներման կարիք ունեն: Ներողամտության արժանանալու համար նախ պետք է ընդունես սխալդ եւ ուրիշների նկատմամբ գործած անարդարությունդ կամ հանցանքդ: Ապաշխարանքը, թերեւս, չափազանց ուժեղ բառ է, այն չի կիրառվում միջազգային քաղաքական բառապաշարում եւ թողնվել է մեզանից ամեն մեկի հոգու պահապաններին: Սակայն մարդու իրավունքների եւ կյանքի դեմ ուղղված ծանր ու կանխամտածված հանցանքների ընդունումը նվազագույնն է, որ կարելի է անել համակեցությունը վերականգնելու եւ անցյալը հաղթահարելու համար: Հայերը՝ որպես ցեղասպանություն վերապրած ժողովուրդ, պատրաստ են ներել եւ ընթանալ առաջ: Մենք լիահույս ենք, որ հեռու չէ այն օրը, երբ այն ժողովուրդները, որոնց հետ մենք կիսել ենք մեր երկարամյա պատմությունը, պատրաստ կլինեն տեր կանգնելու սեփական պատմության ճշմարտությանը: Միայն եւ միայն այդ ժամանակ մենք կկարողանանք համատեղ առաջ ընթանալ ու կառուցել տարածաշրջանային համագործակցություն եւ անվտանգություն՝ հիմնված փոխադարձ հարգանքի եւ վստահության վրա:

Թերեւս այս խորհրդում ներկա հարգարժան մի շարք ներկայացուցիչներ կգնահատեն այս մեկնաբանությունները որպես Անդրկովկասի ճահճուտում կորսված մի երկրի քաղցրալի ուտոպիզմ՝ հանդերձավորված քաղաքական փիլիսոփայությամբ: Սակայն ես կուզենայի նրանց հիշեցնել, որ վերջին շուրջ հիսուն տարիների ընթացքում Եվրոպայում Ժորժ Մարշալի, կամ Ժան Մոնեի, կամ Վացլավ Հավելի իդեալիզմը եւ մեծահոգությունն իրականում եղան ավելի իրատեսական, քան որոշ գործիչների ցինիկ «ռեալիզմը»: Այս մոտեցումը շատ ավելի արգասիքներ բերեց համագործակցությանն ու կայունությանը, քան «ռեալպոլիտիկի» այն անհեռատես, բայցեւ՝ հավատարիմ հետեւորդների «ռեալիզմը», ովքեր քաղաքական նեղ ու սահմանափակ լծակները բարձրացրին մեծագույն սկզբունքի աստիճանի:

(ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է ԿՐՃԱՏՈՒՄՆԵՐՈՎ)

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Սեւ հացի խնդիրը ընտանեկան նպաստների համակարգում

«Մի մասդ լսել եք, մի մասդ տեղյակ եք, մի մասդ շփվել եք ընտանեկան նպաստ բառակապակցության հետ», այսպես սկսվեց սոցապնախարար Գագիկ Եգանյանի խոսքը երեկ Արագածոտնի մարզպետարանում հրավիրված խորհրդակցությունում, որին մասնակցում էին մարզպետ Հրայր Կարապետյանը, սոցապ ծառայությունների տարածքային կենտրոնների ղեկավարներ եւ համայնքապետեր: Այս կարճ նախաբանին հաջորդեց հիշյալ բառակապակցության պարզաբանումը սոցիալական, տնտեսական եւ քաղաքական տեսանկյուններից:

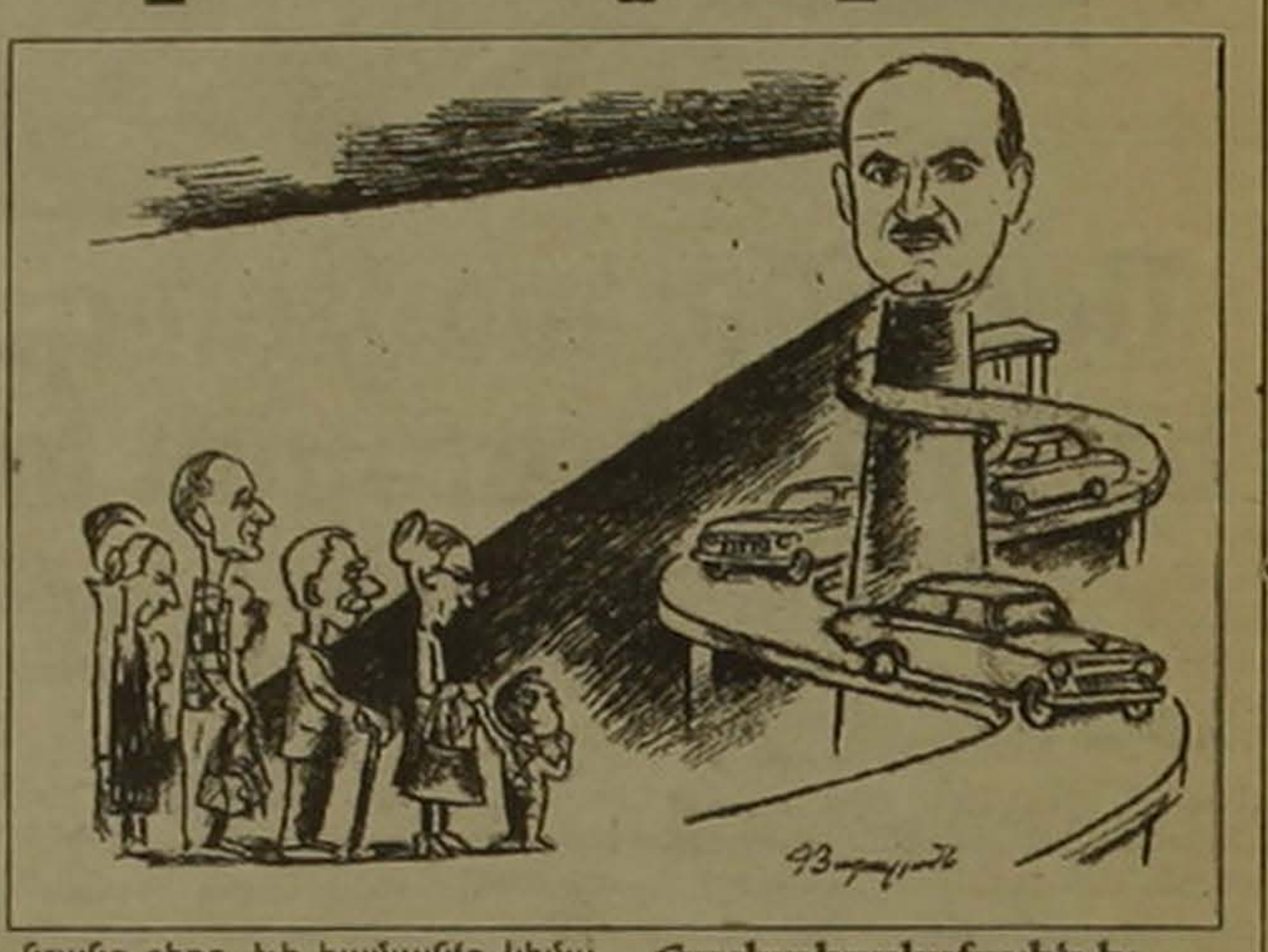

«Քյասիբների» ընտրության մեխանիկան

Շարադրելով ընտանեկան նպաստների համակարգին առնչվող հիմնական մտահոգությունը (ո՞ւմ համարել կարիքավոր, ինչպե՞ս ընտրել «քյասիբներին»՝ չհաշվառվող եկամուտների պարագայում), պրն Եգանյանը մատնանշեց կարիքավորության ընդունված ցուցանիշներն իրական կարիքավորության հետ համաձայնեցնելու կառավարության նախընտրած փուլային տարբերակը: Առաջին փուլում (մինչեւ նոյեմբերի 1-ը) «Փարոսում» հաշվառված կարիքավորների ցուցակներից հանել «առավել ապահոված, ցցուն լավ ապրողներին»: Ինչպե՞ս: Նախարարության մշակած «ուղեցույցներով», որտեղ այս կամ այն ճշտությամբ հաշվի են առնված «բարեկեցության» գործոնները. ավտոմեքենա, անհատական գործունեություն, էլեկտրաէներգիայի բարձր վճարումներ եւ այլն: Այստեղից խնդրանք եւ խնդիր համայնքապետերին ու սոցծառայությունների տարածքային կենտրոններին. ձեռք ձեռքի տված մաքրել «Փարոսի» ցուցակները անապահովների «սեւ հացի խնդիրը» լուծելու հաշվարկով:

Լիրիկական տրամադրություններն ավելորդ են

Երկրորդ փուլում (դեկտեմբերից հետո) համայնքապետերը եւ սոցծառայությունները նոր խնդիր կլուծեն. «Փարոսի» մաքրված ցուցակներին ավելացնել այն ակներեւաբար աղքատ ընտանիքների ցուցակը, որոնց միավորները «ինչքան էլ «Փարոսում» գրանցում ես, չի բարձրանում»: «Ո՞վ կիմանա նրանց տեղը. էլի համայնքը կիմանա», տրամաբանական հարց տվեց նախարարը: Համայնքապետերը, սակայն, աղքատներին ցուցակներում ընդգրկելու գաղափարը գերադասեցին դրանք մաքրելու անշնորհակալ պարտականությունից. ինչո՞ւ վատամարդ դառնալ, եթե կարելի է հակառակն անել: Սակայն պրն Եգանյանն անդրդվելի էր. «Խնդրում եմ ամենայն պատասխանատվությամբ մոտենալ գործին, լավամարդ-վատամարդ լիրիկական տրամադրությունները մի կողմ դնել: Եթե նույնիսկ մեկ-երկու տոկոսը մաքրեք, շնորհակալ կլինենք: Ժողովուրդն էլ շնորհակալ կլինի»:

Արտասովոր պրակտիկա համայնքներում

Պրն Եգանյանի խոսքից պարզվեց, որ որոշ համայնքների կարիքավոր ընտանիքների ցուցակներում ընդգրկված են իրենք համայնքապետերը (գյուղապետերը): Քանի որ գյուղերում աղքատությունն ստանում է հիմնականում սեփական հողատարածքներ կամ աշխատող ձեռքեր չունեցող ընտանիքներին, ապա բնական հարց է ծագում. ո՞ւմ է պետք «քյասիբ» (աշխատելու անընդունակ) համայնքապետը, ինչպե՞ս է ղեկավարելու համայնքը, եթե սեփական ընտանիքից գլուխ չի հանում: Եվ կամ, «կարիքավոր» համայնքապետն ի՞նչ բարոյական իրավունք ունի ցուցակներից հանել ուրիշներին, եթե «մաքրագործումն» իրենից չի սկսում:

Հարկահավաքային եւ հակահամաճարակային մտահոգություններ

Օրակարգի սոցիալական հատվածից դուրս մարզպետարանի գլխավոր դատախազը ներկայացրեց «հարկահավաքային մտահոգությունները»՝ անթույլատրելի համարելով 94 թ.-ից չվճարված հարկերը: «10 հազար դրամը վճարեք այսօր, որպեսզի վաղը 5 միլիոնի տուգանք չվճարեք: Վճարեք կենսաթոշակային հիմնադրամի 500-ական դրամները, որպեսզի վաղը կենսաթոշակ ստանաք», ասաց նա՝ համայնքապետերին հորդորելով «այս պարզ ճշմարտությունը» փոխանցել գյուղացիներին:

Խոսք գնաց նաեւ մարզի համաճարակային իրավիճակի մասին, որտեղ, ինչպես պարզվեց, արտառոց բան չկա: Թեպետ համայնքապետերը բողոքեցին անտանելի ջրամատակարարումից, մարզի գլխավոր բժիշկը հավաստիացրեց. «Էպիդեմիկ վիճակը կայուն է եւ լիովին վերահսկվում է», մարզպետն էլ ավելացրեց. «Մեզ մոտ համաճարակի ավելի վտանգավոր նախադրյալներ կային, քան Արմավիրում, բայց ժամանակին վնասազերծեցինք»:

Այս պարեխառն շեշտադրումով էլ ավարտվեց խորհրդակցությունը, որ վերջինն էր ընտանեկան նպաստների համակարգի նախապատրաստական աշխատանքների շրջանակում: Հիշեցնենք, որ ընտանեկան նպաստները կգործեն 1999 հունվարից՝ փոխարինելով երեխաների նպաստներին եւ արտոնությունների դիմաց քաղաքացիներին տրվող փոխհատուցումներին:

ՍԻՍԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՉԼՄ-ների ակումբ-սրճարան Խանջյան 27 հասցեում

Լրագրողներն առանձնաշնորհյալ մարդիկ են. գոնե այդպես են փորձում հավատացնել, թեկուզ՝ հավատալ: Եվ առանձնաշնորհյալ մարդիկ սիրում են իրենց հատուկ մթնոլորտում, վայրերում գրել, վիճել, մի բաժակ խմել: Փարիզի նշանավոր սրճարանների մեծ մասը նման՝ տարբեր մասնագիտության առանձնաշնորհյալների է վերապահված: Բայց Երեւանը Փարիզ չէ: Գոնե առայժմ: Թեեւ մեր մայրաքաղաքում էլ որոշ սրճարաններ սկսել են իրենց յուրահատուկ հաճախորդությունը ունենալ: Սակայն լրագրողները չունեին նման առանձին վայր-սրճարան դեռ մինչեւ երեկ հետմիջօրե:

Հայոց համազգային շարժում կուսակցությունը, որպես քաղաքական փորձառու կազմակերպություն, որ պետք եղածից լավ գիտի լրագրողների ուժն ու... տկարությունները, այդ առաջին սրճարան-ակումբը բացեց իր հարկի տակ, օղու, շամպայնի, խորտիկների եւ մեկ ամբողջ տակառ գինու «առանձնաշնորհյալ» մթնոլորտում: Ներկաները՝ կուսակցության ղեկավարությունը Վանո Սիրադեղյանի գլխավորությամբ, եւ անշուշտ՝ լրագրողներ տարբեր թերթերից, հեռուստատեսությունից, ռադիոյից:

Հետաքրքրական էր հատկապես մենյուն, որը, ինչպես բարեմաղթեցին շնորհավորական բաժակ բարձրացնողները, խոստանում է լինել ամենօրյա: Այնտեղ մեր քաղաքական-լրագրողական ամբողջ բառապաշարն է, որն իբրեւ հատուկ անուն կպցվել է կերակրատեսակներին: Ինչպես մսի ասորտի «Վարչապետ», խորտիկ «Ամբաստիչ», խառը թթու «Լրջանալու պահը», աղցանների տեսակներ «ՀՀՇ», «Ծովից ծով», «Քելբաջար» անուններով, կամ սենդվիչներ՝ «երկրապահ», «Փուլ առ փուլ», ծվածեղ՝ «Շամիրամ», «Կոմունիզմի ուրվական», ապուր «Կարեն Սերոբիչ» եւ այլն, եւ այլն:

Խոստումնալից սկիզբ, լրագրողների քիմքին եւ գրչին հարազատ: Անուշ արեք:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակւում է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

Հայաստանում ներդրումային հիմնադրամ կամ էֆսիմբանկ ստեղծելու գաղափարը օրակարգային դարձավ 97-ին, այն ժամանակ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նոր նախարար Արմեն Դարբինյանը սկսեց հիմնավորել Հայաստանում էֆսիմբանկ ստեղծելու գաղափարը, որին աջակցելու նախնական պատրաստակամություն էին հայտ-98 թ. բյուջեի մասին օրենքի քննարկումների ընթացքում: Խնդիրը լուրջ է այնքանով, որքանով պետության ժամանակ առ ժամանակ անհրաժեշտ է լինում այս կամ այն կոնկրետ ներդրումային ծրագրի համար երաշխավոր կողմ դառնալ, եւ երկրորդ, որը նույնպես շատ կարեւոր է, կան կոնկրետ ներդրումային ծրագրեր, որոնք պետությունը պետք է ընթացիկ ֆիկսի իր գործունեությունը, արդեն անհրաժեշտություն կառաջանա ներգրավելու այլ պետություններ եւ այլ ընկերությունների, ամենից առաջ սփյուռքի գործարար շրջանակների միջոցները: Հիմնադրամի գրանցումը կավարտվի մոտակա 2 շաբաթում: Ըստ կառավարության նախնական մոտեցումների՝ հիմնադրամի խորհրդի նախագահ կդառնա ա-

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ներդրումային քաղաքականություն պետական մակարդակով

Էֆսիմբանկից մինչեւ ներդրումային հիմնադրամի ստեղծում

նում արտասահմանի համանման ընկերությունները՝ Ճապոնիայի, ԱՄՆ-ի եւ Կիպրոսի էֆսիմբանկերը: Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Դարբինյանն այն ժամանակ հիմնավոր փաստարկեց, որ դա հնարավորություն կտա շրջանառու միջոցների պակասից կաշկանդված արդյունաբերական ձեռնարկություններին իրականացնել իրենց առողջացման ծրագրերը: Առանց պետական երաշխիքների՝ դժվար է պատկերացնել, որ ձեռնարկությունը կկարողանա արտասահմանյան ընկերություններից, բանկերից ընդունելի տոկոսներով վարկեր ստանալ, իսկ առանց այդ վարկերի անհնար է իրականացնել ցանկացած, թեկուզեւ ամենաշահավետ բիզնես ծրագիր: Այն ժամանակ ԿԲ վարչության պետ Էդվարդ Սանդոյանն անմիջապես արձագանքեց Արմեն Դարբինյանի այս առաջարկին, սակայն հիմնավորելով, որ էֆսիմբանկ հասկացությունը մեր օրենսդրությանը համապատասխան չէ: Արմեն Դարբինյանն անգամ ժամանակ էր նշում 97-ի մարտ-ապրիլ ամիսները, երբ կձեւավորվեր էֆսիմբանկը: Տարակարծությունները, սակայն, ավարտվեցին հարցի հետաձգումով: Եվ միայն վերջերս վարչապետ Արմեն Դարբինյանի գլխավորությամբ կառավարությունը որոշում ընդունեց ստորագրել ներդրումային հիմնադրամի կազմավորման որոշումը: «Ազգը» դիմեց ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Էդվարդ Սանդոյանին՝ պարզաբանելու զարգացումները:

– Ինքնեստիցիոն հիմնադրամի գաղափարախոսությունը, այո, էֆսիմբանկի ձեւով ծնվեց դեռեւս նանսավորի: Մասնավորապես գյուղատնտեսական ապրանքների վերամշակման ճյուղերում, մթերումների համար, շրջանառու միջոցների պակասի լրացման նպատակով եւ այլն:

Նման հարցերում բյուջեն ճկունություն չունի, եւ անհրաժեշտ էր ներդրումային գործունեություն ծավալելու համար ստեղծել որոշակի կառույց: Սակայն 1998 թ. բյուջեում ծրագրված հնարավորությունները շատ նվազ են: Այսպես, առանձնացվելու էր 700 մլն դրամ, սակայն կան եւ այլ խնդիրներ, եւ որոշվեց ուղղակի ներդրումներին հատկացնել 500 մլն դրամ: Այս 500 մլն-ն էլ կհանդիսանա հիմնադրամի առաջին ներդրումը: Բնական է, որ մոտավորապես 1 մլն դոլարանոց հիմնադրամով մենք լուրջ խնդիրներ չենք լուծի: Երբ հիմնադրամը, կառավարության որոշման համաձայն կկայանա, կգրանցվի եւ ռեստրի եւ արդյունաբերության առաջին փոխնախարար Մովսես Զավարյանը, իսկ տեղակալ կամ խորհրդի անդամ՝ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Էդվարդ Մուրադյանը: Կիպրոսի զարգացման բանկը հայտարարություն արել է՝ մասնակցելու մեր ներդրումային հիմնադրամին, բայց վերջնական վճիռ ընդունված չէ: Հիմնադրամի գաղափարը հեռուն գնացող է, եւ երբ մեզ հաջողվի ցույց տալ, որ կառավարությունն արել է առաջին քայլը, ապա մյուսներին եւս կմղենք ներդրումներ կատարելու: Այս հիմնադրամը կնպաստի առաջնակարգ ներդրումների ներհոսքին Հայաստան: Որոշ մտադրություններ ունենք նաեւ «Անդրե գրուպի» հետ կապված: Կփորձենք մյուս տարվա բյուջեում եւս որոշ միջոցներ հատկացնել հիմնադրամին, որովհետեւ սա մեկ տարվա խնդիր չէ: Այս կառույցը պետք է լինի ոչ այնքան հիմնադրամ, որքան ներդրումային ճկուն ընկերություն՝ շատ լայն իրավունքներով, որը կզբաղվի առաջնակարգ ներդրումներին երաշխիք տրամադրելով, եւ ինչու ոչ, ուղղակի վարկավորմամբ: Այս տիպի կառույցները հաջող գործում են տարբեր պետություններում՝ սկսած էֆսիմբանկերից մինչեւ ներդրումային ընկերությունները: Մերն ավելի շուտ ընկերություն-հիմնադրամ է, որովհետեւ մեր ընկերությունը էֆսիմբանկի գաղափարը չի պարունակում, որն իհարկե չի նշանակում, թե նմանատիպ կառույց չենք կարող ստեղծել: Սա միանշանակ մեզ անհրաժեշտ է, եւ առաջին քայլը կատարեցինք:

Ն. ԳԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Մեծ քաղաքի մեր անկյունը

Քաղաքներն, ինչպես մարդիկ, իրենց բնավորությունն ունեն: Կան աղմկոտ, մի տեսակ կռվազան քաղաքներ, կան հանդարտաբարո եւ հանգիստ քաղաքներ, կան ազնվաբարո, հոգնատանջ քաղաքներ... Շատ են: Աշնանային Երեւանն այդ երեւի միագումարն է: Եղավ մի պահ, երբ թվաց՝ կորչում է քաղաքի դեմքը. հին երեւանցիները սոսկումով էին արձանագրում բազմաթիվ ու բազմատեսակ տաղավարների ու «բուդկաների» առատությունը, որոնք բազմապատկվելով եւ միմյանց կրկնելով ստանում են գավառախեղդ անել քաղաքը: Եվ որքան էլ քիչ տակ ծիծաղի թերահավատը, այնուամենայնիվ, կարելի է ասել, որ Երեւանն իր քաղաքամասերով վերադարձ այդ աղետը եւս: «Բուդկաները» դարձան տաղավարներ, տաղավարները՝ սալոններ, սալոնները ժամանակակից տեսքով փոքրիկ մթերանոցներ եւ այլազան խանութներ, որտեղ քեզ անպայմանորեն կդիմավորի կարճ փեշով մի աղջիկ կամ «մինչեւ 30 տարեկան բարետես մի պատանի», ինչպես տեղեկացնում է աշխատանքի հրավերների մեծամասնությունը:

Ես ապրում եմ Դավիթաշեն թաղամասում, եւ իմ պատկերացմամբ՝ դա Երեւանի միգուցե ամենամոռացված անկյուններից մեկը լինի, երբեւէ... Այդ երբեւ-ից հետո աշխատանք կա, ներդրում. կան մարդիկ, առանց նրանց մայրաքաղաքներում ոչ մի բույս չի աճում եւ չի դրվում ոչ մի քար քարի վրա: Այդ կատարված աշխատանքի ակունքում է կանգնած թաղապետ Ռուբեն Գեւորգյանը: Գիտեմ միայն, տեսնում եմ, որ Դավիթաշենը շատ է փոխվել, եւ ես ուրախ եմ դրա համար:

Նախկին Դավիթաշենը հին կարգերից մի երեւելի ժառանգություն չստացավ՝ քարքարոտ, մութ փողոցներ: Համայնքն անգամ վարչական շենք չուներ: Այդ ամենին իր ավերածությունները հավելեց նաեւ այս տարվա բնական աղետը՝ ջրհեղեղի տեսքով, որը տներ քանդեց, անանցանելի դարձրեց Դավիթաշենը քաղաքի մյուս շրջանների հետ կապող ճանապարհը: Կառավարությունը կրկին հիշեց Դավիթաշենի կամրջի մասին, որոշեց, որ գործը պետք է մեռյալ կետից շարժել... Իսկ թաղապետարանում մի տեսակ չեն սպասում, որ վերեւներից կառուցման կամրջանիս սկսվի. իրենց ուժերը ներածին չափով վերականգնում են, կառուցում, գեղեցկացնում մեծ քաղաքի մեր անկյունը: Արդյունքն ակնհայտ է: Դավիթաշենն այսօր ունի իր հրապարակը, որտեղ տեղի են ունենում ազգային եւ պետական նշանակության հանդիսություններ: Ավարտին է մոտենում գրադարանի կառուցումն իր կենդանական ցուցասրահով, որտեղ դավիթաշենցին կարող է հանգստանալ, մտորել, կազմակերպել երեխաների առօրյան:

Հայաստանի Անկախության 7-րդ տարելիցն այս տարի մի առանձին շուք ուներ նորակառույց հրապարակում, այսօր հրապարակը դարձյալ տոնական հանդերձանքի մեջ է, միջոցառումների համալիր ծրագիր է մշակվում Էրեբունի-Երեւան 2780-ամյակի տոնակատարությանը:

Իհարկե, թաղամասը շատ հոգսեր ունի եւ բնական է: Բայց համոզված եմ, որ նրա հասարակական-քաղաքական կյանքը ձեւավորողների համար յուրաքանչյուր օր սկսվում է հոգսերը նվազագույնի հասցնելու բարի մղումներով: Չեմ կասկածում, որ վաղը, մյուս օրն ավելի լավն է լինելու Դավիթաշենը:

ԶԱՎԱՀԻՐ ԱՅՎԱԶՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Լուծարվեց ԼՂՀ տեղեկատվության եւ մամուլի վարչությունը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մամուլի եւ տեղեկատվության համակարգում վերափոխումների իրականացման ծրագրի շրջանակներում ԼՂՀ կառավարությունը լուծարեց տեղեկատվության եւ մամուլի վարչությունը: Վարչության ղեկավար Ժաննա Կրիկորովան ստանձնելու է ԼՂՀ նախագահի մամլո խոսնակի պաշտոնը:

Հոկտեմբերի 16-ը՝ Հայ մամուլի օր

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Միանալով ՀՀ լրագրողների միության կոչին, ԼՂՀ լրագրողների միությունը, Ստեփանակերտի մամուլի ակումբի վարչությունը նամակ են հղել ԼՂՀ ԱԺ նախագահ Օլեգ Եսայանին, որում, մասնավորապես, ասված է, որ հայ մամուլի գոյությունը, սկսած 1794 թվականի հոկտեմբերի 16-ից, ավելի մնայուն եւ արժեքավոր է դարձնում մեր պատմությունը: «Հպարտության ու ազգային արժանապատվության այդ գիտակցումով դիմում ենք Ձեզ՝ խնդրելով ԱԺ քննարկման հարց դարձնել հոկտեմբերի 16-ը Հայ մամուլի օր սահմանելու խնդիրը»:

«Տվեք մեզ շրջանառու միջոցներ եւ մի շտապեք մեզ սեփականաշնորհել»

Սկիզբը էջ 1

Իսկ առողջացման կամ բիզնես-ծրագրի համար անհրաժեշտ են շրջանառու միջոցներ՝ ամենանվազը մոտ 200 հազ. դոլար եւ ամենաշատը մոտ 500 հազ., ընդ որում՝ համար տոկոսադրույքով եւ երկարաժամկետ: Այսօր բանկերի կողմից տարեկան մոտ 60-ի հասնող տոկոսադրույքները անընդունելի են, քանի որ այդ պայմաններով հնարավոր չէ գործարանը ոտքի կանգնեցնել, բարձրացնել վերանորոգել հաստոցները, բանվորներին վերադարձնել հաստոցների մոտ եւ նրանց աշխատավարձ վճարել եւ, վերջապես, աստիճանաբար վերականգնել գործարանի նախկին հզորությունները: 90-ականներից սկսված արդյունաբերական ճգնաժամի արդյունքում «Վլմաս» գործարանը գրեթե չէր աշխատում: Այդ ընթացքում «ձեռնեւ ոցները» հասցրեցին քայքայել նրա հաստոցային պարկի մոտ կեսը: Այսօր արդեն գործարանն աշխատում է՝ մոտ 5-10 տոկոսի հզորությամբ: Վերջին յոթ ամիսների ընթացքում «Վլմաս» ՊՓԲԸ նոր ղեկավարության «Գործարանի առողջացման եւ զարգացման» ծրագրի արդյունքում, արտադրողականությունը մոտ 2 ու կես անգամ գերազանցում է անցյալ տարվա արտադրական ցուցանիշները: Ձեռնարկությունը վերականգնել է պլաստի փոշու եւ դրանից պատրաստված գործիքների արտադրությունը, որոնք օգտագործվում են հիմնականում բանկարժեք եւ կիսաթանկարժեք քարերի, կարծր համաձուլվածքների մշակման եւ գործիքաշինության մեջ: Ներկայումս արտադրվում են նաեւ միկրոփոշիներ: Սակայն, կոլեկտիվի կարծիքով, իրենք կարող են ավելին անել: Գործարանի տարբեր ատաճանի պատրաստվածների եւ տարիների փորձ ունեցող մասնագետների հետ զրույցից պարզվեց, որ այսօր, գործարանը, անկախ ամեն ինչից, դեռեւս ունի բավականաչափ ներուժ: Այն ժամանակին համարվել է տարածաշրջանի առաջին գործարաններից մեկը իր հզորությամբ եւ որակով. Հայաստանը եղել է ալմաստի արտադրության մենաշնորհ ունեցող 12 երկրներից մեկը: Շրջանառու միջոցների հայթայթման դեպքում, ըստ բիզնես-ծրագրի, նրա արտադրողականությունը եկող տարի կարելի է հասցնել մոտ 400 մլն-ի: Արդեն կան մոտ 730 հազ. դոլարի պայմանագրեր լեհական «Միդոքս», ՌԴ «Մակկոր», «Լեոնա» ՍՊԸ, ամերիկյան «Ֆլամինգտոն Դեւոլոպմենթս» ընկերությունների հետ: Ի դեպ՝ խորհրդային տարիներին գործարանի արտադրանքի միայն 1-1,5 տոկոսն էր իրացվում ներքին շուկայում, մնացածը առաքվում էր արտասահմանյան 28 երկրներ՝ Գերմանիա, ԱՄՆ, Իտալիա, Հնդկաստան եւ այլն:

Արդյունաբերության նախարարը լավատես է, բանկիրները՝ զգուշավոր

«Ազգի» հետ զրույցում արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Գագիկ Նանագուլյանը տվեց «Ալմաստի» առողջացման իր դեղատոմսը. «Սա այն ձեռնարկություններից է, որ պարզ ձեւով չես սեփականաշնորհի, բարդ նախապատրաստական աշխատանք պետք է կատարվի»: Նախարարը խոստացավ, որ կառավարության կողմից կոլեկտիվին որոշակի նախապատվություն կտրվի, սակայն այդ, ինչպես նաեւ մեկ տարով սեփականաշնորհումը հետաձգելու հարցը դեռ քննարկման փուլում է: «Հնարավո՞ր է, որ ցածր տոկոսադրույքով վարկեր տրամադրվեն «Ալմաստին» հարցին, «Արդշինբանկի» նախագահ Լեւոն Ֆարմանյանը պատասխանեց, որ այսօր իրենց վարկային միջին տոկոսադրույքը մոտ 30 տոկոս է, սակայն ամեն ինչ կախված է գործարանի բիզնես ծրագրից: «Արեդիս Երեւան» բանկի նախագահ Մարտին Հովհաննիսյանի պատասխանն ավելի «փխրուն» էր. «Բանկերում ռեսուրսները օդից չեն ընկնում, դրանք ժողովրդի ավանդներն են կամ արտասահմանյան որեւէ ծրագրով ստացված միջոցներ: Առաջիններն կարճաժամկետ են եւ այսօրվա արդյունաբերության համար բավականին բանկ, իսկ երկրորդները՝ խիստ սահմանափակ»:

Նախագահը եւ պետական հովանավորչությունը

Այցի վերջում ՀՀ նախագահը լրագրողներին հայտնեց, որ մեկ շաբաթվա ընթացքում կմշակվեն «Ալմաստի» խնդիրները լուծելու տարբերակները: Ինչ վերաբերում է էժան վարկային ռեսուրսներին, ապա դրա համար բանկերին պետք է համոզել, քանի որ դա բանկիրների խնդիրն է. այլապես նախագահը բոլոր գործարանները հերթով պետք է շրջեր եւ հարցեր լուծեր. ընդհանուր խնդիրը պետք է կարգավորվի: Նախագահը կարող է միջամտել միայն օրենքի սահմաններում, ինչ վերաբերում է պետական հովանավորչությանը եւ իր անձնական երաշխիքներին, ապա Ռ. Քոչարյանը խոստացավ, որ իր լծակները կբանեցնի օրենսդրական դաշտի սահմաններում, իսկ օրենքից դուրս հրահանգներ չեն լինի: Թեեւ որն Քոչարյանը չի ընդունում պետական հովանավորչության բառը, բայց համաձայն է, որ մի շարք ձեռնարկությունների նկատմամբ հարկային արտոնությունների, տույժ-տուգանքներից ազատվելու քաղաքականություն պետք է բանեցվի: Ինչ վերաբերում է կոնկրետ «Ալմաստին», ապա կարելի է միայն արձանագրել՝ նախագահը եկավ, տեսավ, զարմացավ՝ ծանոթանալով գործարանի ներուժին ու հնարավորություններին, իսկ թե ինչպես կլուծվի գործարանի հարցը, ցույց կտա ժամանակը:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Մոռացության մատնված անուն՝ Շարուր

Մայրաքաղաքի Շենգավիթի համայնքի պատանի ստեղծագործողների պալատում վերջերս տեղի ունեցավ հանդիսություն՝ ի պատիվ Շարուրի հերոսամարտի 80-ամյակի: Ներկա էին նախկին շարուրցիներ, նրանց ժառանգները: Պալատի նախասրահը հիշեցնում էր Շարուր գավառը: Այստեղ տեղ էին գտել քարտեզներ, պատմական անցքերին վերաբերող լուսանկարային փաստաթղթեր: Ինչպես նաեւ կենցաղային իրերի, տարազների նմուշներ, որոնք օգտագործվել են Շարուրում: Հանդիսության ավարտին խնդրեցինք «Շարուր» հայրենակցական միության նախագահ Սերգեյ Ավագյանին պատմել միության ստեղծման, ծրագրերի, գործունեության, նպատակների, ինչպես նաեւ Շարուր գավառի մասին, անուն, որը կարծես այսօր մոռացության է մատնվել:

Ցավոք, Հայաստանում քչերն են զբաղվել Շարուրի ճակատագրով: Շատերն այն համարում են Նախիջեւանի ինքնավար մարզի մաս կազմող տարածք: Իսկ երբ թերթում ենք պատմական արխիվները, ապա լույս աշխարհ ենք բերում շարուրցիների ողջ պատմական նկարագիրը՝ իր հերոսական, ողբերգական անցյալով:

Հայտնի է, որ Շարուրը եղել է հայ ժողովրդի ազգային ձեւավորման կենտրոններից մեկը, 5-րդ դարում՝ հայ արքաների կալվածքը, ուր միայն հայեր են ապրել: Հետագայում բռնակալ-զավթիչները բազմիցս տիրացել են Շարուրին: Միայն 1514-1635 թթ. Շարուր գավառը 14 անգամ անցել է թուրք եւ պարսիկ զավթիչների ձեռքը: Չխորանալով պատմական փաստերի մեջ, ասեմ, երբ 1829 թ. կազմավորվեց հայկական մարզը, որին մաս կազմեցին Երեւանի եւ Նախիջեւանի նահանգները, Շարուրը որպես առանձին գավառ-վարչական միավոր Երեւանի նահանգի մեջ էր մտնում: Այսինքն, Շարուրը մշտապես եղել է Երեւանի նահանգի կազմում, Նախիջեւանի հետ կապ չի ունեցել:

1921 թվականի մարտի 16-ի ռուս-թուրքական մոսկովյան պայմանագրով Շարուրը տրվեց Նախիջեւանին: Այսպիսով, կատարվեց եւս մեկ ոճրագործություն հայ ժողովրդի հանդեպ: Ցավալին այն է, որ խորհրդային իշխանության տարիներին Շարուր անունը մոռացության մատնվեց: Նրա մասին ոչ պետական, ոչ էլ դիվանագիտական ատյաններում չէր հիշատակվում: 1960-ական թվականներին Շարուրի շրջանը անվանվեց Նորաշեն, ապա՝ Իլյիչեւսկ: Հեյդար Ալիեւի որդեգրած քաղաքականության «շնորհիվ» այժմ վերստին կոչվում է իր ա-

նունով՝ Շարուր քաղաք, Շարուրի շրջան: Դա արվեց միայն մի նպատակով, ցույց տալու, թե իբր Շարուրը ադրբեջանական անուն է, ադրբեջանական տարածք: Իսկ մեր պատմաբանները, պետական այրերը լռում են: Մեր շարուրցիներիս ժառանգների հիշողությունն ավելի թարմ է:

1996 թ. փետրվարի 20-ին ՀՀ արդարադատության նախարարությունը գրանցեց մեր հայրենակցական միությունը («Շարուր»): Մեր նպատակն է պահպանել եւ փրկել, հարգել ու վառ պահել շարուրցիների սովորույթները, ավանդույթները, մեր ծնողների ու պապերի հիշատակը: Արարատ, Արտաշատ, Մասիս, Արմավիր շրջաններում, ինչպես նաեւ Երեւան քաղաքում շարուրցիներ են ապրում, հիմնադրել ենք սկզբնական կազմակերպություններ: Հայրենակցական միության մի մասնաճյուղ էլ գործում է ԱՄՆ-ի Ռոդ Այլենդ նահանգի մայրաքաղաք Պրովիդենսում: Վերջին 1-2 տարիների ընթացքում Շարուրին նվիրված մի շարք բարեգործական միջոցառումներ ենք անցկացրել: Տպագրվել են հոդվածներ, «Շարուր» արժեքավոր գիրքը: Երեւանի Շահվերդյան փողոցը, որտեղ հիմնականում շարուրցիներ են ապրում, Երեւանի նախկին քաղաքապետ Վանո Սիրադեղյանի 1997 թ. հուլիսի հրամանագրով վերանվանվեց Շարուրի փողոց, որի սկզբնամասում նախատեսված շարուրցիների հիշատակին հուշաքար է ամրացված:

Ինչ խոսք, չափազանց քիչ ենք համարում արվածը, ակնկալում ենք բոլոր շարուրցիների օգնությունը եւ աջակցությունը, որպեսզի մեր բոլոր նպատակներն ու ծրագրերը իրականացնենք:

Մենք մինչեւ այս հավաքը դիմում ենք հղել ՄԱԿ-ին, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին, Ժնեւի միջազգային դատարանին (մարդու իրավունքների), նաեւ Հայաստանում հավատարմագրված մի խումբ դեսպանների, որպեսզի չեղյալ համարվի 1921 թ. մարտի 16-ի ռուս-թուրքական պայմանագիրը, եւ Շարուրը վերստին վերադարձվի իր տիրոջը՝ տարածքը մտցնելով Հայաստանի կազմի մեջ: Իսկ դարասկզբի շարուրցիների ցեղասպանությունը դատապարտվի միջազգային ատյաններում եւ հանցագործները ենթարկվեն պատժի, փոխհատուցվի շարուրցիներին պատճառած նյութական եւ բարոյական վնասը:

– Հանդիսությունը մեծ իմաստ ու նշանակություն ունեցավ: Մենք կատարեցինք մեր որդիական պարտքը մեր ծնողների, նախնիների սուրբ հիշատակի առջեւ՝ սկսելով հայրենասիրական գործընթաց, այն է՝ միջազգային կազմակերպությունների ուշադրությանը ներկայացնել Շարուրի ողբերգությունները:

Գրի առավ
ՌՈԶՄԻԿ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆԸ

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բառ կա, որ հազարամյակներով խորացնում է պատմությունը

Կարճառոտ այս հոդվածում չի վիճարկվում, առավել եւս քննության չի առնվում հայկական էթնոսի տեղաբնիկ լինելու հարցը: Հոդվածում փաստարկվում է, որ հայկական էթնոսը դեռեւս անհիշելի ժամանակներում տեղաբնիկ էր Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիս-արեւելքում, ապա եւ ողջ Հայկական լեռնաշխարհում: Արդեն իսկ վարկածային այս դրվագների բացահայտման բանալին է Սեւանա լճի երկրաբանական փոփոխության պարզաբանումը, ինչպես նաեւ Հրազդան գետանունը:

Ինչպես հայտնի է, Սեւանա լիճն առաջացել է հրաբխային արտավիժումների եւ լավային պատվարի գոյացման հետեւանքով: Նրան շրջափակող Արեգունի, Սեւանի, Վարդենիսի, Գեղամա եւ Փամբակի լեռնաշղթաներն աստիճանաբար բարձրացել են եւ ստացել ժամանակակից պատկերը: Երկրաբաններն այս հնագույն լիճն ու նրանից սկիզբ առնող Հրազդան գետը պայմանականորեն անվանում են նաեւ պալեոհրազդան եւ պալեոսեւան, քանզի, ըստ էության, հենց նրանց տարածքում են առաջացել «նոր լիճ» ու «նոր գետ»:

Մինչեւ Արարատյան դաշտավայր հասնելը Հրազդանը հոսել է եւ հոսում է տեկտոնական ճեղքվածքով, տեղ-տեղ 100 եւ ավելի մետր խորության հասնող կիրճով:

Ինչպես նշվեց, Սեւանա լիճը պարփակված է հինգ հուժկու լեռնաշղթաներով, որոնց պարագծում եւ ողջ ջրավազանում երկրաբանական չորրորդական շրջանից ի վեր ամենացածր գոգավորությունը բաժին է ընկնում Փամբակի եւ Գեղամա լեռնաշղթաների միջանկյալ հատվածին: Վերջինս ծածկվել է հրաբխային նորագույն ժայթքումների եւ լավային գոյացումների զանգվածային շերտով մոտավորապես 14,5 հազարամյակ առաջ: Գոգավորության բարձրացման հետեւանքով բնականաբար բարձրացել է լճի մակարդակը եւ նույն հատվածից սկիզբ առնող գետը վերստին հոսել է հին «պալեոհունով», քանի որ գոգավորությունը բարձրացումից հետո էլ մնացել է լճի ավազանի ամենացածր հատվածը:

Հենց այս ժամանակ սկսվում է այն իրողությունը, որից պետք է կառչի հայագիտությունը:

Ինչպես հայտնի է, գետն ունեցել է մի քանի անվանումներ, որոնցից առաջինն ու վերականգնված վերջինը Հրազդանն է:

Կարեւոր ու խիստ հետաքրքրական է այս ջրանվան ստուգաբանությունը, որի բաղկացուցիչ երեք տարրերը պատմա-երկրաբանական պատկերը ներկայացնում են ամբողջությամբ: Ստորեւ ներկայացվող այդ տարրերը միանգամայն մեկնելի են, հասկանալի հայերենով ու հնդեվրոպական լեզուներով:

Եվ այսպես՝ Հրազդան...

Հուր-ըստ Հ. Աճառյանի, բնիկ հայ բառ է, որ ծագել է հնդեվրոպական նախալեզվի **պուր-կրակ** ձեւից: Ցեղակից բառերն են. հունարեն՝ **պիռ**, լատիներեն՝ **ուռ**, հին պարսկերեն՝ **հուռ**, գերմաներեն՝ **ֆեուեր**, հին ֆրանսերեն՝ **ֆեուր**, քրդերեն՝ **ուր**-կրակ նշանակությամբ եւ բոլորն էլ, հայերենի հետ համեմատած, առավել ուշ շրջանի բառակազմություններ են:

Ազն-ազգ, սերունդ, ցեղ, ծագում նշանակությամբ, օրինակ, թագավորազն, արքայազն, իշխանազն, դյուցազն, երկազն, հայկազն՝ հնդեվրոպական **գան-ծնել** արմատից, որի ցեղակից բառերն են իրան. **զանա**, հուն. **գենոս**, լատ. **գենս**, **գենինուս**-ծնունդ, ծագում նշանակությամբ. դրանից էլ վրաց փոխառությամբ՝ **ազնաուրի**-Թամար թագուհու արքունիքում ազնվական ծագումով հայ ազատանի կամ ազնվական նշանակությամբ:

Դան-ըստ գերմանացի նշանավոր լեզվաբան Մաքս Ֆասմերի, հնդեվրոպական նախալեզվում՝ վեդո կամ **դոն-գետ**, ջուր, որից էլ՝ Դոն գետանունը (նույնիսկ հունարենը՝ Տանաիս-Հերոդոտոսի եւ Ստրաբոնի երկերում), զենդ Ավեստայի **դանու-գետ**, որից՝ Դանուբ, Դունայ գետանունները հնդեվրոպական լեզուներով, իսկ ըստ Հյուբշմանի նաեւ օսերենում՝ **դոն, դան** (վերջինը հյուսիսային բարբառով)-գետ, սանսկրիտ՝ **ուդան-գետ** եւ այլն:

Ստացվում է, որ Հրազդան՝ **Հուր-ազն-դան** հիդրոնիմը նշանակում է հրից, իմա՝ հրաբխից ծագած ջուր կամ գետ: Անվանումը միանգամայն համապատասխանում է երկրաֆիզիկական անցյալ իրադարձություններին: Նման անվանում կարող էր տալ միայն այն ժողովուրդը, որն ականատես էր եղել 14,5 հազարամյակ առաջ տեղի ունեցած հրաբխի ժայթքման, իսկ այնուհետեւ՝ այդ նույն փակուղուց գետի նոր ելքին:

Անշուշտ, երեւույթն ունեցել է աղետաբեր հետեւանքներ եւ դաջվել է տեղաբնիկ ժողովրդի հիշողության մեջ եւ ջրանվան միջոցով փոխանցվել սերնդե-սերունդ:

Հասկանալի է, որ 14,5 հազարամյակ առաջ գետը Հրազդան անվանած լեզուն հայերենն է, իսկ լեզուն կրողը հայ ժողովուրդը:

Հայ ժողովրդի տեղաբնիկության մասին վաղուց ի վեր որեւէ կասկած գոյություն չունի, քանզի ապացուցված իրողություն է, սակայն հետպատերազմյան երկրաբանական ճշգրիտ տվյալների հիման վրա կառուցված այս փաստարկը հայերիս ծագումնաբանությունը տանում է անհիշելի ժամանակներ:

Բառ կա, որ աշխարհ արժե:

ԱՐԹՈՒՐ ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կվերանա՞ երկպառակությունը

AIM-ի 1998 թ. ապրիլ-մայիս ամիսների համարում տված հարցազրույցում Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ը, անդրադառնալով Հայ եկեղեցու պառակտմանը, չափազանց պարզ ասաց, թե մարդիկ իրենք պիտի որոշեն՝ իմաստ ունի՞ պահպանել առանձին կաթողիկոսությունները, թե՞ ոչ: Այն հարցին, թե ո՞րն է այս դեպքում հիերարխիայի դերը եւ ո՞վ պետք է անի առաջին քայլը, Արամ Ա-ը պատասխանել է. «Անթիլիասն այստեղ (Մ. Նահանգներ – խմբ.) չի եկել, որ պառակտի մարդկանց, եկել է, որ ծառայի նրանց, եւ եթե մարդիկ, ում մենք ծառայում ենք, մեզ ասում են, որ չեն զգում մեր կարիքն այլեւս, հաջորդ օրն իսկ Անթիլիասը վերադառնում է Անթիլիաս»:

Վերջերս «մարդիկ» խոսեցին եւ արտահայտեցին այն ամենը, ինչ մտածում են «եկեղեցու միասնականության» վերաբերյալ: Հոգեւորական ազգային ներկայացուցչական ժողովը, որը հավաքվել էր Վոթերթաունում (Մասաչուսեթս), ապրիլի 29-ից մայիսի 1-ը, որոշում ընդունեց, որում ասվում է. «Նկատի ունենալով, որ Ամերիկայի Արեւելյան թեմի հոգեւորականության վարչական միասնականության հարցը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի եւ Անթիլիասի գործուն մասնակցության եւ հավանության կարիք ունի, հաշվի առնելով նաեւ, որ իրական միասնականությունը հնարավոր է միայն այն դեպքում, եթե երկու կաթողիկոսությունների շուրջը հավաքված ժողովուրդը փորձի համատեղ ջանքերով նպաստել հայ համայնքի համախմբվածությանն ու ներքին վստահությանը, որոշում ենք, որ ապագայում եկեղեցական ժողովները կարող են կայանալ միայն Էջմիածնի եւ Անթիլիասի փոխհամաձայնությամբ, իսկ մինչ այդ կոչ ենք անում Կանադայի եւ Միացյալ Նահանգների հոգեւորականությանն ու հավատացյալ ժողովրդին համագործակցել՝ ի շահ քրիստոնեական միասնության եւ ազգային համախմբվածության»: Իսկ սա նշանակում է, որ 30 տարվա օգտակար եւ անօգուտ վեճերից հետո հարցը վերադառնում է իր սկզբնակետին:

Այս վիճակից հուսահատ եպիսկոպոսությունն էլ մայիսի սկզբին Նյու Յորքում կայացած ամենամյա եպիսկոպոսական ժողովի ժամանակ որոշում ընդունեց, ըստ որի. «Նկատի ունենալով, որ Ամերիկայի հայկական եկեղեցու եպիսկոպոսությունն ամեն ջանք գործադրել է՝ ի կատար ածելու 1982-ին ընդունված եւ 1989-ին վերահաստատված միացյալ միաբանության դրույթները, սակայն անցած տարվա ընթացքում այս հարցի շուրջ ոչ մի առաջխաղացում չի արձանագրվել, ինչը կհանգեցներ միաբանվելուն, կարծում ենք, հիմա ժամանակն է եւ մարդիկ էլ պատրաստ են ընդգրկվելու մեկ միացյալ եպիսկոպոսության մեջ, որը կառաջնորդվի Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի գերագույն հոգեւորական օրենսդրությամբ»: Հոգեւոր ժողովը «Ամերիկայի հայկական եկեղեցու միավորման» համար հայցել է թե՛ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի եւ թե՛ Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ի աջակցությունն ու օրհնությունը:

Հոգեւորականության «որոշումը» Հյուսիսային Ամերիկայի հայկական եկեղեցիների միջեւ ծագած երկպառակության պատասխանատու համարում է Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսությանը: Արամ Ա-ն ասել է AIM-ին տված հարցազրույցում. «Մենք՝ եկեղեցու գլխավորներս, կոչված ենք հիշեցնելու, քննադատելու, ուղղորդելու մարդկանց»: Այժմ, երբ «մարդիկ» իրենց ցանկությունները բացեիբաց արտահայտել են, միգուցե եկեղեցական ղեկավարությունն ի վերջո եւ մինչեւ վերջ կլուծի՞ հյուսիսամերիկյան երկպառակությունը:

AIM, օգոստոս
Թարգմանեց
ՌՈՒԶԱՆ ԱԶԻԶՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Ադրբեջան

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հեյդար Ալիեւի հաղթանակը կանխորոշված է

Հոկտեմբերի 11-ին Ադրբեջանում տեղի կունենան նախագահական ընտրություններ: Նախընտրական արշավը Ադրբեջանում սկսվեց այս տարվա ապրիլին: Դեռ ապրիլի վերջերին Ադրբեջանում դեմոկրատական ընտրությունների օգնության կենտրոնի տնօրեն Ալի Ղուլիեւն իր հայտարարության մեջ առաջին հերթին անհրաժեշտ համարեց փոխել Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի ողջ կազմը՝ առաջարկելով նաեւ արգելել ընտրական հանձնաժողովներում թեկնածուների ներկայացուցիչների մասնակցությունը: Ալի Ղուլիեւը նաեւ նշեց. «Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ երկրի բնակչության երկու մլն քաղաքացի մեկնել է արտասահման, անհրաժեշտ է քվորումն ընտրություններում իջեցնել մինչեւ 25-30 տոկոս, հավասար մեկնարկային պայմաններ ստեղծել թեկնածուների համար եւ ապահովել հավասար եթերային ժամ թեկնածուների համար հեռուստատեսությամբ»: Դեմոկրատական կուսակցությունը հանդես եկավ մեկ այլ հայտարարությամբ, որում պահանջում էր դադարեցնել բացահայտ մրոտման արշավն ընդդեմ նախագահության հնարավոր թեկնածուների, միաժամանակ կոչ անելով ընդդիմադիր բոլոր կուսակցությունների առաջնորդներին համատեղ գործողությունների դիմել այդ ուղղությամբ: Սակայն իրադարձությունները զարգանում էին հասկանալի ուղով: Ադրբեջանի նախագահ Հ. Ալիեւը Մեջլիս ներկայացրեց երկու օրինագիծ՝ «Նախագահական ընտրությունների վերաբերյալ» եւ «Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի վերաբերյալ»: Առաջինով նախատեսվում էր, որ նախագահի պաշտոնի հավակնորդները, նախքան իրենց թեկնածության առաջադրումը, պետք է ստանան Ալիեւի աջակցությունը: Երկրորդ օրինագծով նախատեսվում էր, որ երկրի նախագահն ինքն է նշանակում ԿԸՀ-ի անդամներին: Հինգ թեկնածուները՝ Ազգային ճակատ կուսակցության առաջնորդ Աբուլֆազ Էլչիբեյը, Մուսավաթ կուսակցության առաջնորդ Իսա Ղամբարը, Լիբերալ կուսակցության առաջնորդ Լալա Շովքեթը, Դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդ Իլյաս Իսմայլովը եւ Ազգային մեջլիսի նախկին խոսնակ Ռասուլ Ղուլիեւը հանդես եկան համատեղ հայտարարությամբ, որտեղ նշում էին, որ բոյկոտելու են ընտրությունները, եթե Ազգային մեջլիսն ընդունի վերոհիշյալ երկու օրինագծերը: Սակայն Ադրբեջանի խորհրդարանում ընդդիմությանն է պատկանում մանդատների տասը տոկոսը միայն, եւ Մեջլիսն առաջին ընթերցմամբ ընդունեց այդ երկու օրինագծերը:

Հեյդար Ալիեւի վարչակազմը դաժանորեն ճնշում էր նախընտրական արշավի բողոքի յուրաքանչյուր փորձ: Դեռ մայիսի 8-ին Ադրբեջանի ընտրական համակարգում բարեփոխումների իրագործման եւ դեմոկրատական ընտրությունների շարժումը մտադիր էր Բաքվում ցույց անցկացնել: Սակայն շարժման ղեկավարները՝ Արիֆ Հաջիեւը, Իբրահիմ Իբրահիմլին, Փանահ Հուսեյնովը եւ այլք կալանվեցին: «Ազատություն» ռադիոկայանի վկայությամբ, ձերբակալվել էր մոտ հարյուր մարդ, այդ թվում լրագրողներ: Առավել դաժանությամբ ճնշվեց Ադրբեջանի 34 ընդդիմադիր կուսակցությունների եւ կազմակերպությունների օգոստոսի 15-ին կազմակերպված ցույցը, որին, որոշ տվյալների համաձայն, մասնակցում էին 20 հազար հոգի: Այս անգամ արդեն ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտը հանդես եկավ պաշտոնական Բաքվի գործողությունների քննադատությամբ:

Պաշտոնական Բաքվի գործողությունների նկատմամբ անտարբեր չմնացին նաեւ ԱՄՆ-ի ոչ կառավարական կազմակերպությունները: Արեւելյան Եվրոպայում ժողովրդավարության ամերիկյան ինստիտուտի նախագահ Այրենա Լասոտան Բաքու կատարած իր այցից հետո պարզորոշ հայտարարեց. «Ադրբեջանի պաշտոնական քաղաքականությունը չի կարող ապակողմնորոշել պետդեպարտամենտին եւ ոչ էլ եվրոպական խորհրդին» (հոդվածը վերնագրվեց այսպես. «Բաքվի կեղծիքը չի անցնում Վաշինգտոնում»):

Նույնիսկ այս բոլոր զգուշացումներից հետո, սեպտեմբերի 12-ին Բաքվում բախումներ տեղի ունեցան ընդդիմության ներկայացուցիչների եւ իրավակարգի ուժերի միջեւ: Ավելին, որոշ դիտորդների կարծիքով, սեպտեմբերի 12-ի Բաքվի իրադարձությունները հայկական դիվանագիտության եւ ԱՄՆ-ի հայկական լոբբի ջանքերի հետ իրենց դերը խաղացին, որպեսզի «Ազատության աջակցության ակտի» 907 բանաձեւը մնա ուժի մեջ եւ 1999 թ. ԱՄՆ-ի բյուջեով նախատեսվի 20 մլն ԱՄՆ դոլարի օգնություն Ղարաբաղին (2,5 տարվա ընթացքում):

Դիտորդների մեծամասնության կարծիքով, ընտրություններում Ալիեւի հաղթանակն արդեն կանխորոշված է: Խնդիրը միայն հնարավոր կեղծիքները չեն: ՌՀՀ փորձագետ Ալեքսանդր Գրիգորյանի կարծիքով (1998 թ. մայիս), Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականից հետո Հեյդար Ալիեւը կարող է վերոհիշյալն իբրեւ փաստ օգտագործել, որ ղարաբաղյան խնդրում զիջող կողմը եղել է Լ. Տեր-Պետրոսյանը եւ ոչ թե ինքը: Փորձագետը հետեւյալ կարծիքին է. «...ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման հետ կապված ընդդիմությունն Ալիեւին ոչինչ չունի ասելու: Չկա պատճառ քննադատելու Ալիեւին նաեւ արտաքին քաղաքական կուրսի համար, որն ուղղված է Արեւմուտքի եւ Թուրքիայի հետ համագործակցությանը: Ճիշտ է, կան սոցիալական խնդիրներ եւ մարդու իրավունքները: Սակայն չէ՞ որ այս խնդիրները չհաղթահարեցին եւ իրենք ընդդիմության ուժերը, երբ իշխանության ղեկին մոտ էին Էլչիբեյի ռեժիմի ժամանակ: Ուրեմն պետք է սպասել մինչեւ Բաքուն հարստանա՝ իր նավթը համաշխարհային շուկաներ արտահանելով: Այդ ժամանակ սոցիալական դրությունն էլ կբարելավվի: Իսկ ո՞վ կիրագործի այդ պլանները, եթե ոչ Հեյդար Ալիեւը, որը ողջ աշխարհին ստիպեց խոսել Ադրբեջանի մասին: Այդպիսին է հասարակ ադրբեջանցու տրամաբանությունը, որն էլ կորոշի ընտրությունների ելքը հօգուտ Ալիեւի...»: Համաձայն լինելով դիտորդների մեծամասնության հետ՝ չենք կարծում, թե վերոհիշյալը բավարար կլինի Ալիեւին առանց կեղծիքի ընտրությունները շահելու համար: Ճիշտ է, հասարակ ադրբեջանցին հիշում է այն անարխիան, որ տիրում էր Ադրբեջանում Ալիեւից առաջ, սակայն կան փաստեր. ղարաբաղյան հարցում Ադրբեջանը ոչնչի չի հասել: Որոշ ընդդիմադիր կուսակցություններ նույնիսկ դատապարտում են զիջումները: Իսկ լավ ապրելու [illegible], հակառակ դեպքում 2 մլն ադրբեջանցի չէր հեռանա Ադրբեջանից: Ալիեւի կլանային կառավարումը եւս հոգնեցրել է, բացի այդ, կա նաեւ ծայրահեղորեն տրամադրված փախստական զանգվածը, որն արդեն հոգնել է Ալիեւի եւ Բաքու այցելող թուրք պաշտոնյաների անվերջ խոստումներից: Եվ, վերջիվերջո, ադրբեջանական իրականության մեջ քաղաքացին չէ, որ որոշելու է ընտրությունների ելքը, այլ ինքը՝ Ալիեւը, որին դեռ վերջերս խորհրդարանը ցանկանում էր դարձնել ցմահ նախագահ, որի 75-ամյակը նշվեց որպես պետական տոն՝ իբր Ելցինի խորհրդով: Ուղղակի Ալիեւը դիմում է նաեւ որոշ հնարքների՝ «չկեղծված» ձայներ նույնպես վաստակելու համար. քննարկման դրվեց Նախիջեւանի նոր սահմանադրության նախագիծը, որը լայն ինքնավարություն է տրամադրում վերջինիս, ստորագրվեց հրամանագիր (թուղթ եւ ոչ փաստաթուղթ) «մարտի 31-ն ադրբեջանցիների ցեղասպանության օր հայտարարելու մասին», Տրապիզոնում կայացավ հակառուսական եռյակի նոր հանդիպումը, որտեղ «որոշվեց», որ հիմնական նավթը պետք է հոսի Ռուսաստանի տարածքը շրջանցելով (Բաքու-Սուպսա եւ Բաքու-Ջեյհան նախագծերը պետք է միացվեն), եւ կրկին մերժվեց Ադրբեջանում ռուսական բազաների թույլատրման հարցը:

Դարձյալ Ալիեւի նախընտրական արշավին ծառայեց Բաքվում անցկացված ՏՐԱՍԵԿԱ-ի համաժողովը: Ալիեւը նույնիսկ դիմեց Վրաստանի նախագահ Շեւարդնաձեին այդ համաժողովը Թբիլիսիից Բաքու տեղափոխելու հարցով եւ ստացավ դրական պատասխան: Իբրեւ ալիեւյան նվաճում է ներկայացվում նաեւ Հայաստանի վարչապետ Ա. Դարբինյանի այցը Բաքու: Ալիեւյան քարոզչությանը պետք է նպաստեր հոկտեմբերի 1-4-ը Բաքվում անցկացված Կովկասի մահմեդականների 10-րդ համագումարը, ինչպես նաեւ «Արդիականությունն ու կրոնա-բարոյական արժեքները» միջազգային գիտա-կրոնական կոնֆերանսը, որին մասնակցում էին 34 երկրների կրոնական գործիչներ: Դրանք պետք է ապացուցեին, որ աշխարհիկ ղեկավար Հեյդար Ալիեւը չի մոռանում նաեւ կրոնական արժեքները: Իսկ կոնֆերանսի հյուրերի կազմում Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի 2-րդի, ՌԴ Ազգությունների գործերի նախարար Ռամազան Աբդուլատիպովի, Չեչնիայի փոխնախագահ Վախա Արսանովի եւ այլոց ներկայությունն էլ ավելի մեծ կշիռ պետք է տար կոնֆերանսին: Իսկ Կովկասի մահմեդականների հոգեւոր վարչության առաջնորդ, շեյխ ուլ իսլամ Հաջի Ալլահշուքյուր Փաշազադեն դեռ երկու ամիս առաջ հայտարարեց, որ թեեւ Ալիեւին «մարգարե», եւ «իմամ» անվանելը մեծ մեղք է, ինքը պատրաստվում է քվեարկել Ալիեւի օգտին: Փաշազադեն չմոռացավ նշել, որ պետք է բացվի «Հեյդար մեջիդին» (Հեյդարի մզկիթը): Իսկ որպեսզի նախընտրական արշավի ընթացքում ղարաբաղյան խաղաքարտը երկրի ներկայիս ղեկավարի մոտ ավելի թույլ չլինի, քան նախագահական մյուս թեկնածուների (վերջիններս սպառնում են Հայաստանին եւ Ղարաբաղին), Հ. Ալիեւը չի մոռանում դեպքից դեպք, ընտրողների հետ հանդիպման ժամանակ, նշել, որ «եթե օկուպացված տարածքները չվերադարձվեն Ադրբեջանին խաղաղ ճանապարհով, Ադրբեջանը հարկադրված կլինի դիմել այլ միջոցների»: Մյուս կողմից, Ալիեւի դրությունն էլ ավելի բարդացավ. սեպտեմբերին տեղի ունեցան հայ-ռուսական համատեղ զորավարժությունները, սեպտեմբերի 25-ից հոկտեմբերի 15-ը ԼՂՀ պաշտպանության նախարարությունը հանրապետության տարածքում անցկացնում է Ղարաբաղի զինված ուժերի պլանային զորավարժություններ, իսկ հոկտեմբերի 5-11-ը Հայաստանի Հանրապետության արեւելյան շրջաններում անցկացվում են հրամանատարա-շտաբային զորավարժություններ: Առաջին հայացքից կարող է թվալ, թե այս բոլոր զորավարժություններն ուղղված են ընդդեմ Ալիեւի: Սակայն իրականում դրանք մեկ նպատակ են հետապնդում՝ Ադրբեջանի ընտրություններին հաջորդող ցանկացած անկանխատեսելի զարգացումների դեպքում պատրաստ լինել կասեցնելու հակառակորդին:

Ալիեւը նախընտրական այլ անհաջողություններ նույնպես ունեցավ: Ուժի մեջ մնաց 907 բանաձեւը, որն արգելում է ԱՄՆ-ի կառավարության անմիջական օգնության տրամադրումն Ադրբեջանին: Ավելին, 1999 թ. պետական բյուջեով ամերիկյան օգնություն է նախատեսվում Ղարաբաղին: Ադրբեջանում այդ պարտությունը հակակշռում են նրանով, որ, ինչպես նշեց Բաքվում ԱՄՆ դեսպան Ստենլի Էսկուդերոն, ԱՄՆ-ի հումանիտար օգնությունն Ադրբեջանին այս տարի երեք անգամ գերազանցել է նախորդ տարվանը, գերազանցելով 150 մլն ԱՄՆ դոլարը: Բերվում է եւ ԱՄՆ նախագահ Քլինթոնի ուղերձը Ալիեւին, որում ԱՄՆ-ի նախագահն իր ափսոսանքն էր հայտնում 907 բանաձեւն ուժի մեջ թողնելու Ներկայացուցիչների պալատի որոշման կապակցությամբ եւ ավելացրել է, որ ԱՄՆ-ի կառավարությունը համապատասխան միջոցներ է ձեռնարկում առաջիկայում այդ հոդվածի չեղյալ հայտարարմանը հասնելու համար:

Որքան էլ ձգտում էր պաշտոնական Բաքուն հոկտեմբերին սկսել Բաքու-Ջեյհան նավթամուղի շինարարությունը՝ ընտրություններից առաջ, ոչինչ չստացվեց: Փոխարենը Ադրբեջանի նավթընկերության նախագահ Նաթիկ Ալիեւը վստահեցրեց, որ «ամեն ինչ ընթանում է իր կարգով»: Եվ նավթային ու հակահայկական խաղաքարտերը շարունակվում են օգտագործվել Ալիեւի նախընտրական պայքարում:

Ադրբեջանում գովազդում են, որ Իտալիան նույնպես սկսել է հետաքրքրվել ադրբեջանական նավթով, իսկ Ժակ Շիրակը Հեյդար Ալիեւի մեջ տեսնում է «Կովկասում հավասարակշռված քաղաքականության խորհրդանիշ» եւ ձգտում է բարիդրացիական հարաբերություններ զարգացնել Ադրբեջանի հետ: Միաժամանակ պաշտոնական Բաքուն Ադրբեջան ժամանած Թուրքիայի պահեստազորի տասներկու գեներալների եւ Ադրբեջանում Թուրքիայի դեսպան Էջեւիթ Թեզջանի հետ սեպտեմբերի 16-ին նշեց «Դաշնակ բոլշեւիկյան բանդկազմավորումներից Բաքվի ազատագրման» 80-ամյակը: Մինչ այդ Ալիեւը թույլ տվեց ընդդիմության ներկայացուցիչներին հանդիպել ընտրողների հետ եւ գովազդային ժամանակ ու հնարավորություն ստանալ ԶԼՄ-ներում: Սակայն նույնիսկ ընդդիմության մի շարք թեկնածուների առաջադրումը ձեւական բնույթ է կրում. վերջիններս ալիեւամետ դիրք են գրավում եւ Ալիեւին վերստին ընտրվելու հնարավորություն պիտի տան: Ինքը՝ Ալիեւը չի կասկածում իր հաղթանակին եւ պարզորոշ հայտարարում է այդ մասին: Իսկ ընդդիմությունը, այդ թվում եւ ընտրությունները բոյկոտած նախագահության թեկնածուները, ամեն կերպ ձգտում են փոխել իրադրությունը, փողոցային երթերի եւ միտինգների ընթացքում պահանջելով «հետաձգել ոչ ժողովրդավարական ընտրությունները» եւ կոչ անելով միջազգային իրավապաշտպան կազմակերպություններին միջամտել ադրբեջանական իրադարձություններին: Սակայն Ալիեւի թեկնածությունը կարծես թե ձեռնտու է բոլորին, նույնիսկ Ադրբեջանի հակառակորդներին: Այդուհանդերձ, համամիտ ենք Ադրբեջանում ժողովրդավարական ընտրությունների օգնության կենտրոնի նախագահ Ալի Ղուլիեւի կարծիքին, որ եթե «նախագահական ընտրություններն Ադրբեջանում անցնեն ոչ ժողովրդավար ուղով, կվերածվեն անկայունության գործոնի հասարակության մեջ, չեն ճանաչվի քաղաքական ուժերի կողմից, կփակեն Եվրոպայի հետ Ադրբեջանի ինտեգրացման ճանապարհը, ինչպես նաեւ կբարդացնեն ղարաբաղյան կոնֆլիկտի կարգավորումն ադրբեջանական սցենարով:

ԱՄՆ-ը եւս ալիեւյան ընտրությունները կարող է օգտագործել իբրեւ լծակ ընդդեմ Ադրբեջանի, կորզելով նորանոր զիջումներ: Այսպիսով, ընդդիմության հիմնական թեկնածուների կողմից ընտրությունները բոյկոտելու կամ մասնակցության պայմաններում կեղծված կամ բեմականացված ընտրություններից հետո Ալիեւի ընտրվելու դեպքում (իսկ դա կասկածից վեր է) Ադրբեջանի միջազգային դիրքերը հնարավոր է թուլանան, իսկ երկրում կարող է ստեղծվել անկանխատեսելի անկայուն իրավիճակ:

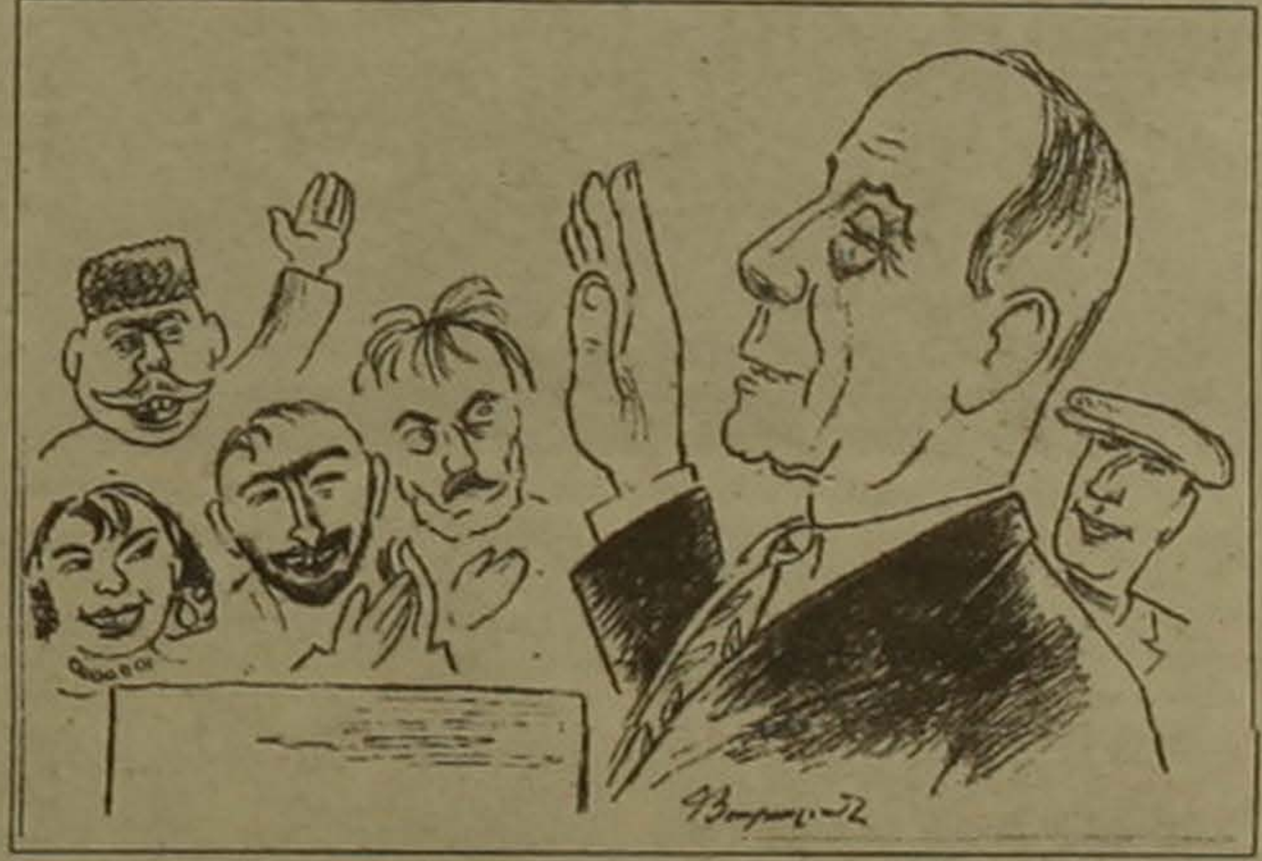

ԱՆԱՀԻՏ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Քաղաքական գիտությունների թեկնածու

digitised by A.R.A.R.@

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Էրեբունու թանգարանի հարթաքանդակները

Զրույց քանդակագործ Արա Հարությունյանի հետ

Հայ ժողովուրդը նշում է Երեւանի հոբելյանը: Բնական է, որ տոնակատարության կենտրոնը, նրա սիրտն ու հոգին Էրեբունու թանգարանի համալիրն է:

Ավելի քան երեք տասնամյակ է անցել այն օրից, երբ վերծանվեց Երեւանի ծննդյան վկայականը համարվող Արգիշտի 1-ինի սեպագիր արձանագրությունը եւ որոշվեց պաշտոնապես նշել քաղաքի 2750-ամյակը:

Հենց այդ ժամանակ էլ նախատեսվեց կառուցել Էրեբունու թանգարանը:

Կառույցի քանդակագործական ձեւավորումները հանձնարարվեցին արդեն մեծ համբավ ձեռք բերած, «Մայր Հայաստան» մոնումենտի, Սարդարապատի հուշահամալիրի եւ Սունդուկյանի անվան թատրոնի հարթաքանդակների, մի շարք այլ հիանալի կոթողների հեղինակ, ՀՀ ժողովրդական նկարիչ, Ռուսաստանի կերպարվեստի ակադեմիայի իսկական անդամ, պրոֆեսոր Արա Հարությունյանին:

– Ի՞նչ էր անհրաժեշտ այդ բարդ եւ պատասխանատու առաքելությունն իրականացնելու համար:

– Նախ պետք էր հանգամանորեն իմանալ Ուրարտուի պատմությունը, այն ժամանակների զենքերի, հանդերձանքի, սիմվոլների առանձնահատկությունները, խորանալ տիպաժների եւ պաշտամունքի կուռքերի բնութագրությունների մեջ: Շատ կարեւոր էր չշփոթել ուրարտական ոճերի առանձնահատկությունները ասորականի հետ, դրանց մի շարք ընդհանրությունների հետ մեկտեղ նկատի ունենալ որոշակի տարբերությունները:

– Ինչպիսի՞ն էին քանդակագործական կոմպոզիցիայի ստեղծման ձեր մտահղացումները: Ի դեպ, շատերը տեղյակ են լոկ թանգարանի գլխավոր մուտքի ձեւավորման ձեր աշխատանքներին:

– Թանգարանի շենքը կառուցված է քառակուսի առանցքի վրա: Ընդ որում ես նկատեցի, որ չորս ֆասադներից յուրաքանչյուրը համընկնում է աշխարհագրական ճշգրիտ ուղղությունների հետ: Քանի որ շինության հետեւի կողմը նայում է արեւելք, այստեղ ես քանդակագործական կոմպոզիցիայի հիմքում դրեցի Երեւանի արշալույսը ողջունող աքլորի կերպարը: Նույն շարքում տեղադրեցի շինարարության աստվածին, որը, ի դեպ, աշխարհի ոչ մի այլ ժողովուրդ չունի:

Շինության հարավային ֆասադը պատկերում է որսի տեսարան (երեք ուրարտացիներ մարտնչում են իրենց վրա հարձակվող առյուծի դեմ):

Արեւմտյան՝ գլխավոր մուտքը, որը ներկայանում է զույգ առյուծների հարթաքանդակներով, այցելուին ուղեկցում է աստիճաններով դեպի վեր: Այստեղ նրան դիմավորում է Արգիշտի 1-ինի վիթխարի դիմաքանդակը, որը պսակվում է Արեւի աստվածուհու կերպարով: Դեպի աջ զինավառ մարտաշարն է՝ հաղթական սիմվոլներով: Ձախից պատկերված են շինարարներ, հողագործներ, պաշտամունքի սպասավորներ, արհեստավորներ՝ յուրաքանչյուրն իրեն բնորոշող սիմվոլով: Այս ամբողջ քանդակաշարը Էրեբունի քաղաքի սիմվոլիկ բանալին (որը տեղադրված է մի փոքր գածում) ի պահ է հանձնում գալիք սերունդներին:

Թանգարանի հյուսիսային կողմը զարդարում է Խալդ աստծո կերպարը՝ Երեւանի ծննդյան վկայականը հանդիսացող Արգիշտի թագավորի մեզ թողած արձանագրությամբ:

– Էրեբունու թանգարանը մեծ հանդիսավորությամբ բացվեց 1968 թ. աշնանը: Ի՞նչ է հատկապես տպավորվել այդ իրադարձությունից:

– Հազարավոր երեւանցիներ եւ հյուրեր էին մասնակցում ազգային այդ մեծ տոնախմբությանը: Ամբողջ աշխարհը ճանաչեց եւ տեսավ, որ Երեւանը 2750 տարեկան է: Այս հայրենանվեր գործը հնարավոր եղավ փայլուն կերպով իրականացնել այն ժամանակվա մեր ղեկավարներ Անտոն Քոչինյանի, Բադալ Մուրադյանի, Գրիգոր Հասրաթյանի, կառույցի տաղանդավոր ճարտարապետների, շինարարությունն իրականացնող «Երիմշին» տրեստի 9-րդ շինվարչության, ինչպես նաեւ նկարիչների միության գեղարվեստի ֆոնդի կոմբինատի քարագործ-վարպետների անձնվեր ջանքերի շնորհիվ: Ես անսահման ուրախ եւ հպարտ եմ, որ նաեւ իմ համեստ ներդրումն ունեմ այդ համազգային գործում:

Այսօր, երկար ընդմիջումից հետո կրկին նշվում է մեր սիրելի քաղաքի ծննդյան տոնը: Այն հույս է ներշնչում, որ վերածնված թանգարանը նորից լիաշունչ կգործի՝ եկող սերունդների համար պահպանելով Երեւանի ծննդյան վկայությունը եւ հավերժությունը:

Զրույցը վարեց
Ս. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆԸ

Պատերազմներ հանած հայոց ցեղասպանություն

Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի նախաձեռնությամբ, այսօրվանից մինչեւ հոկտեմբերի 15-ը, Երեւանի նկարչի տանը կընթանա «Մարդիկ եւ պատերազմներ» լուսանկարչական ցուցահանդեսը, ուր ներկայացված կլինեն շուրջ 140 գործ: Նշենք, որ ԿԽՄԿ-ի արխիվն ընդգրկում է մոտավորապես 70 հազար լուսանկար եւ ունի 133 տարվա պատմություն: 1863-ին ստեղծված կոմիտեն հանդիսացել է Միջազգային կարմիր խաչի եւ Կարմիր մահիկի շարժման հիմնադիրը:

Տիկին Էլիզաբեթ Թվինչը կոմիտեի ներկայացուցիչն է Հայաստանում եւ Լեռնային Ղարաբաղում: Ցուցահանդեսի հրավիրման առթիվ նա երեկ հանդիպման էր հրավիրել լրագրողներին՝ նպատակադրված լինելով մեզ տեղեկացնել ԿԽՄԿ-ի գործունեության մասին:

Միանգամից նշենք, որ առաջին համաշխարհային պատերազմի դրվագներ ներկայացնող 20-ից ավելի լուսանկարների շարքում չկար գեթ մեկ նմուշ, որը առաջին ցեղասպանության վերաբերյալ փաստ պատկերեր: Ապշեցուցիչ այս «հայտնագործությունը» ուղղակի զարմացրեց հայ լրագրողներին, քանզի մեր եւ բարեբախտաբար (թե դժբախտաբար) Եվրոպայի շատ մտավորականների ընկալմամբ, հայերի եղեռնը առաջին համաշխարհայինի ամենախայտառակ եւ դաժան դրսեւորումների վկայականն է: Զարմանալի եւ անհասկանալի է, որ տիկին Էլիզաբեթը,

ի դեպ շատ համակրելի անձնավորություն, նպատակադրված լինելով ներկայացնել ԿԽՄԿ-ի հարուստ կենսագրությունը, չի անդրադարձել ցեղասպանության ամիսներին նույն կոմիտեի ցուցաբերած անշահախնդիր գործունեությանը, որի օգնության ծավալների հետ կարող է մրցել միայն Նիր Իսթ Ռիլիֆ ամերիկյան մարդասիրական կազմակերպությունը: «Մենք նպատակադրված չէինք ցուցահանդես կազմակերպել սոսկ մեկ հակամարտության կամ պատերազմի վերաբերյալ: Այս լուսանկարները ընտրված են նախկին ԽՍՀՄ երկրներում ցուցադրելու համար: Նույն նմուշներն արդեն եղել են Ռուսաստանում, Մերձբալթյան հանրապետություններում, Ուկրաինայում, Վրաստանում, Աբխազիայում, Ադրբեջանում», խոստովանում է Էլիզաբեթ Թվինչը:

Նշենք, որ նման էական բացթողումներից զատ, ցուցահանդեսը հարուստ ժողովածու է եւ վկայում է բոլոր պատերազմների միջեւ առկա գործնական նույնության փաստը: Երեւանից հետո ցուցահանդեսը կլինի Ստեփանակերտում եւ ապա Վանաձորում:

Ա. Ղ.

Կանգ առ, ակնթարթ...

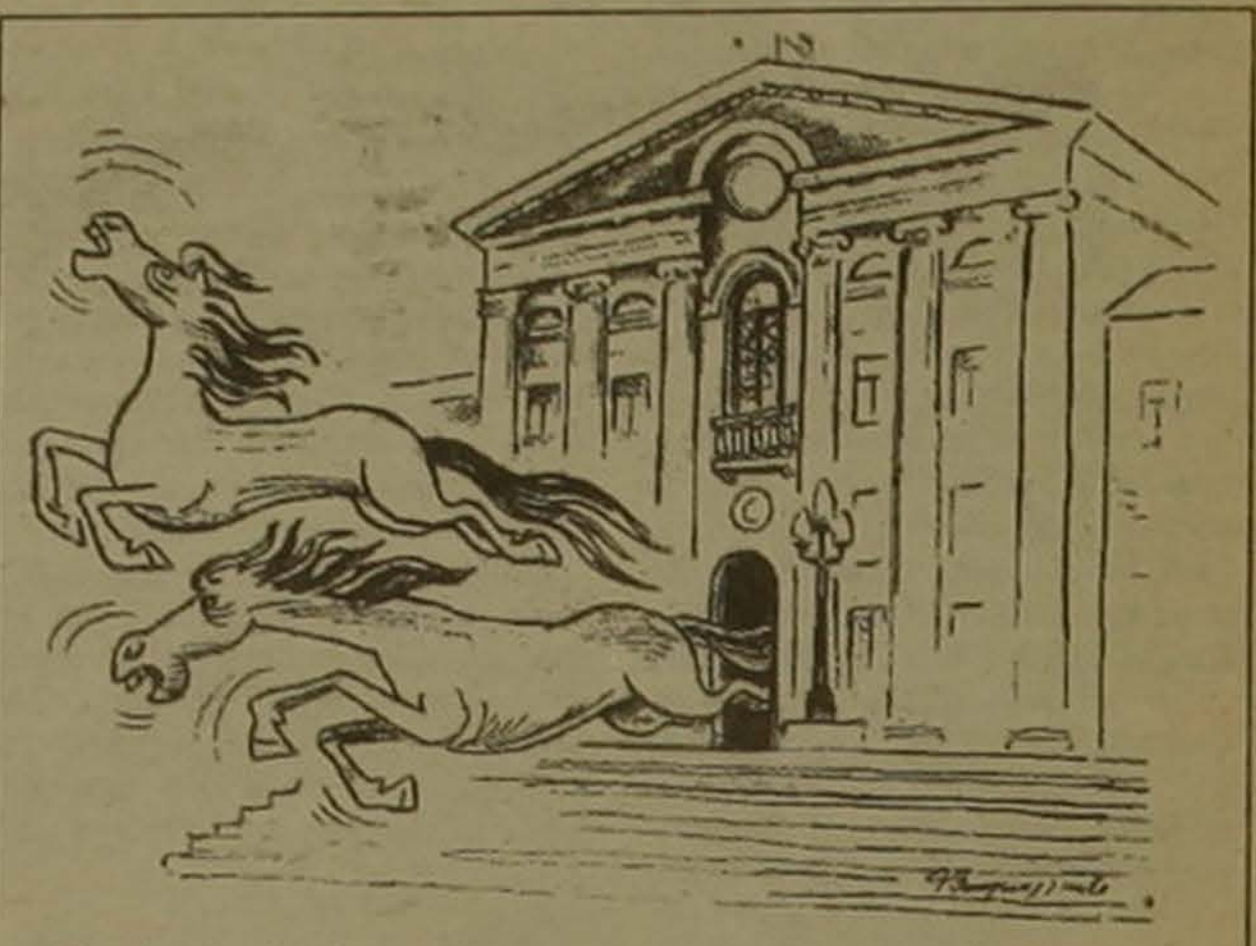

Օ՜, Դո՛ւ, հիմար ձի
Մի վազիր շվար,
Անիմաստ մաղձի
Մի դարձիր ավար...

Ախոռում անշուք,
Քիչ էլ դիմացիր,
Որ դառնաս իշուկ
Օ՜, Դո՛ւ, հիմար ձի...

Խառնաշփոթ նաեւ այս անգամ

Վլ. Սպիվակովի համերգի տոմսերը վաճառվում են

Հայաստանի երաժշտասեր հասարակությունը միշտ էլ սպասում է Վլադիմիր Սպիվակովի հյուրախաղերին: Երբ ճշտվեցին նրա համերգների օրերը, շատերն անմիջապես շտապեցին տոմս ձեռք բերել: Սակայն հիասթափությունը մեծ էր, քանի որ ֆիլհարմոնիայի, օպերայի եւ բալետի տոմսարկղերում ասացին, որ տոմսեր չեն լինելու. համերգը հրավիրատոմսերով է: Սա նշանակում էր, որ Վլ. Սպիվակովի արվեստը հասկացող եւ գնահատող երաժշտասերների մի ստվար շերտ զրկվում է նրա համերգները ունկնդրելուց: Պարզ էր, որ փոխարենը հրավիրատոմսերով համերգ են հրավիրվելու նաեւ «արվեստասեր, մշակույթի հովանավոր, բարոյական բարձր նկարագրով» պաշտոնյաները: Սակայն համերգից մի քանի օր առաջ հայտնի դարձավ, որ երկու համերգների համար էլ տոմսեր են վաճառվում: Ընդ որում, օպերայի եւ բալետի տոմսարկղում տոմսեր չկային, ֆիլհարմոնիայի տոմսարկղում հոկտեմբերի 7-ին բերել էին տոմսեր, որոնք անմիջապես վաճառվել էին: Այդ օրը տոմս այլեւս չկար. շատերը հիասթափված եւ բարկացած հեռանում էին տոմսարկղից: Հոկտեմբերի 9-ին ֆիլհարմոնիայի տոմսարկղում դարձյալ Վլ. Սպիվակովի համերգի տոմսեր կային... Սա ինչ տունտունիկ է. մարդիկ ամեն օր պետք է դիմեն տոմսարկղ իմանալու՝ տոմս կա թե չէ, քանի որ մի օր կա, մի օր չկա, մի օր հայտարարվում է, որ համերգը միայն հրավիրատոմսով է, մի օր էլ հայտարարվում է, որ տոմսեր են վաճառվում: Անցյալ տարի Վլ. Սպիվակովի համերգի տոմսերը վաճառել էին երկակի, եռակի անգամ համերգից առաջ շփոթություն եւ նյարդային վիճակ առաջացնելով: Այս անգամ էլ շատերը մեկ անգամ դիմելով տոմսարկղ եւ ձեռնունայն վերադառնալով, ստիպված հաշտվել են համերգին ներկա չլինելու փաստի հետ: Իսկ տոմսեր կան. հոկտեմբերի 9-ի դրությամբ եւ ֆիլհարմոնիայի, եւ կամերային երաժշտության տան տոմսարկղերում Վլ. Սպիվակովի համերգի տոմսեր վաճառվում էին: Դրանք արժեն 15-20 հազար դրամ: Շատ-շատերը, հատկապես դասական երաժշտության երկրպագուները, հնարավորություն չեն ունենա ունկնդիրն ու ականատեսը լինելու սիրելի երաժշտի համերգին: Ցավոք, արվեստասեր խավը Հայաստանում շատ աղքատ է:

Ա. Ա.

Պորտուգալացի կոմունիստ գրողը 98-ի Նոբելյան մրցանակակիր

Հինգշաբթի օրը հրապարակվեց 1998 թ.-ին գրականության ասպարեզում Նոբելյան մրցանակակրի անունը. 7,6 մլն շվեդական կրոն (985 հազար դոլար) արժողությամբ մրցանակը այս տարի կհանձնվի 76-ամյա պորտուգալացի գրող Խոսե Սարամագոյին, որը գրականության ասպարեզում իր երկրում նման փառքի արժանացած առաջին գրողն է: Շվեդական ակադեմիայի հանձնարարագրում պարզաբանվում է, որ մրցանակը շնորհվել է Սարամագոյին, «ով երեւակայությամբ, կարեկցանքով եւ հեգնանքով համեմված առակներով շարունակաբար մեզ հնարավորություն է տալիս նորից ու նորից ճանաչել խաբուսիկ իրականությունը»:

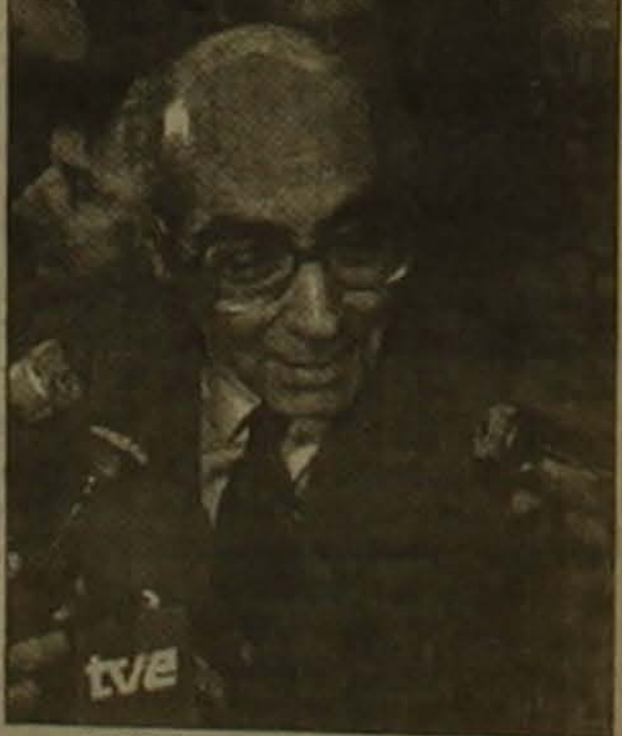

Պորտուգալական ռադիոյին տրված հարցազրույցում գրողը հույս է հայտնել, որ մրցանակի շնորհիվ կմեծանա իր գրքերի վաճառքի ծավալները:

Սարամագոն իր առաջին նովելը գրել է 1947-ին, սակայն հաջողությունն առաջին անգամ նրան է այցելել, երբ 60 տարեկան էր, «Բալթազար եւ Բլիմունդա» ստեղծագործությամբ:

Հաջորդ ստեղծագործությունը, որ Սարամագոյին մեծ հաջողություն բերեց, 1984-ին հրատարակված «Ռիկարդո Ռայսի մահվան տարին» էր: Սյուրռեալիստական այս նովելի իրադարձությունները ծավալվում են 1936-ին Պորտուգալիայում, ուր ֆաշիզմը զարթոնք էր ապրում:

1986-ին տպագրվում է Սարամագոյի «Քարե լաստը» այլաբանությունը:

1989-ը գրողի ստեղծագործական կյանքում նշանավորվում է «Լիսաբոնի պաշարման պատմությամբ»:

1995-ին հրատարակված «Կուրություն. նովել»-ը Սարամագոյի կերպարին լրացուցիչ արժեք է հաղորդել, կարծում է շվեդական ակադեմիան:

Պորտուգալացու վերջին նովելը՝ «Բոլոր անունները», տպագրվել է 1997-ին:

Մի հետաքրքիր մանրամասն եւս: Սարամագոն Պորտուգալիայի կոմունիստական կուսակցության չզղջացող անդամն է եւ իր անդամատոմսից չի բաժանվում: Քաղաքականության մեջ նրա ներկայությունը սահմանափակվել է 1989-ին Լիսաբոնի քաղաքապետարանում աշխատանքով, ուր նա առաջնորդվել էր հարազատ կոմկուսի կողմից: «Ես չեմ ուզում քաղաքական կյանք, այն մեծ պահանջներ է ծնում: Ես գրող եմ, ով երբեմն է միայն միջամտում քաղաքականությանը»:

ԸՍՏ ՌՈՅԹԵՐԻ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Հայաստանի շախմատիստները հաղթեցին Բելառուսի տղամարդկանց եւ Ադրբեջանի կանանց հավաքականներին

Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականը շախմատի 33-րդ համաշխարհային օլիմպիադայի 9-րդ տուրում 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեց Բելառուսի ներկայացուցիչներին: Հաղթանակներ տարան Արտաշես Մինասյանը եւ Աշոտ Անաստասյանը, Սմբատ Լպուտյանը ոչ-ոքի խաղաց, իսկ Վլադիմիր Հակոբյանը, ցավոք, պարտություն կրեց:

Տասներորդ տուրում մեր գրոսմայստերները հանդիպում են Կուբայի հավաքականի հետ:

Աչքի ընկան նաեւ մեր աղջիկները: Նրանք սկզբունքային մրցախաղում 2-1 հաշվով հաղթեցին Ադրբեջանի թիմին: Գոհար Չիղաթյանը եւ Նելլի Աղինյանը ոչ-ոքի ավարտեցին իրենց հանդիպումները: Վճռական միավորը հավաքականին բերեց Լիլիթ Մկրտչյանը:

Այժմ մեր շախմատիստուհիները կխաղան ԱՄՆ-ի հավաքականի հետ:

Առաջատարների խումբը

9 տուրից հետո

Տղամարդիկ

1. ԱՄՆ	24,5
2. Ռուսաստան-1	24
3. Ռուսաստան-2	24
4. Ուկրաինա	23
5. Հայաստան	22,5
6. Անգլիա	22,5
7. Ֆրանսիա	22,5
8. Հունգարիա	22,5
9. Բուլղարիա	22,5
10. Գերմանիա	22,5

Կանայք

1. Չինաստան	22
2. Վրաստան	19
3. Ռուսաստան-1	18
4. Հունաստան	17,5
5. Ուկրաինա	17,5
—	
16. Հայաստան	15,5

Գագիկ Հովհաննիսյանը միաձայն վերընտրվեց ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ գոտու նախագահ

Էլիստայում շարունակվող շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի կոնգրեսում երեկ ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ գոտու երկրները Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Գագիկ Հովհաննիսյանին միաձայն վերընտրեցին գոտու նախագահի պաշտոնում:

Եվրոպական 5-րդ գոտու մեջ մտնում են ութ երկրներ՝ Հունաստանը, Կիպրոսը, Թուրքիան, Հարավսլավիան, Ալբանիան, Մալթան, Վրաստանը եւ Հայաստանը:

Հովհաննիսյանն այս պաշտոնը զբաղեցնում է 1994 թվականից: Այժմ նա նախագահի պարտականությունները կկատարի եւս չորս տարով՝ մինչեւ 2002 թվականը:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հանդիպում ազգային հավաքականի հետ

Հայաստան-Իսլանդիա խաղից առաջ

Այսօր իրավի մեծ ֆուտբոլի օր է Երեւանում: Հայաստանի ազգային հավաքականը Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցախաղում հյուրընկալելու է Իսլանդիայի ընտրանուն:

Պատասխանատու այդ հանդիպման նախօրեին ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիայում կայացավ ազգային հավաքականի մարզիչների եւ ֆուտբոլիստների հանդիպումը լրագրողների հետ: Մինչ հարցուպատասխանի անցնելը, հավաքականի գլխավոր մարզիչ Սուրեն Բարսեղյանը ներկաներին ծանոթացրեց թիմի նախապատրաստական աշխատանքների ընթացքին: Նա նշեց, որ հավաքին մասնակցող 21 ֆուտբոլիստներն էլ, բացառությամբ վնասվածք ունեցող Արմեն Ադամյանի, պատրաստ են հանդիպմանը: Բարեբախտաբար, Ալբերտ Սարգսյանի վնասվածքը լուրջ չէր, եւ նա եւս խաղադաշտ դուրս կգա: Հավաքականի խաղը պետք է որ ուժեղացնեն հարձակվողներ Էրիկ Ասատուրյանն ու Կարապետ Միքայելյանը: Ըստ Սուրեն Բարսեղյանի, տղաները մեծ ոգեւորությամբ են նախապատրաստվում կարեւորագույն հանդիպմանը եւ ամեն ինչ կանեն հաղթանակի հասնելու համար: Այս առումով շատ կարեւոր է խաղի տակտիկայի ճիշտ կառուցումը, ինչպես նաեւ խաղային կարգապահությունը: Հենց դրանց շնորհիվ մեր հավաքականը հաջողության հասավ Անդորրայի ընտրանու նկատմամբ: Հավաքականի ղեկավարության տրամադրության տակ կա Իսլանդիա-Ֆրանսիա հանդիպման տեսագրությունը, որի դիտումից հետո պարզ կդառնան մրցակցի հնարավորությունները, ուժեղ եւ թույլ կողմերը, եւ ըստ այդմ էլ կմշակվի խաղի տակտիկան: Իհարկե, մեր թիմը ձգտելու է տիրել նախաձեռնությանը եւ գրոհել մրցակցի դարպասը, սակայն միեւնույն ժամանակ պետք է շատ ուշադիր գործել թիկունքում, քանի որ մրցակիցը կարողանում է սուր հակագրոհներ ձեռնարկել:

Գլխավոր մարզիչը նշեց, որ մինչ լրագրողների հետ հանդիպումը հավաքականի տղաներին ընդունել է Երեւանի քաղաքապետ, ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Սուրեն Աբրահամյանը եւ զրուցել նրանց հետ: Սա եւս մեծ ոգեւորություն է առաջացրել ֆուտբոլիստների մոտ:

Շատ կարեւոր է, որ թիմը գործի բարձր կազմակերպվածությամբ: Հոկտեմբերի 10-ին նշվելու է Երեւանի հիմնադրման 2780-ամյակը, եւ տղաները ցանկանում են իրենց հաղթանակով լավ նվեր մատուցել երեւանցիներին: Պետք է ամեն ինչ անել, որպեսզի չփչանա ֆուտբոլասերների տոնական տրամադրությունը: Այս միտքն իրենց ելույթներում արտահայտեցին Վարդան Խաչատրյանը, Հարություն Վարդանյանն ու Երվանդ Սուքիասյանը, որոնք հավաքականի ավագի իրավունքով հավաստիացրին, որ ամեն ինչ կներդնեն հաջողությամբ ավարտելու ընտրական մրցախաղը: Դե ինչ, մենք էլ հաջողություն ցանկանանք Հայաստանի ընտրանուն Իսլանդիայի հավաքականի հետ պատասխանատու մրցախաղում, հուսալով, որ ականատես կլինենք արժանավայել խաղի:

Եվ այսպես, այսօր, ժամը 18-ին, «Հրազդան» մարզադաշտում:

ՍԵՐՈԲ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Դասակարգման հերթական ցուցակը

Ֆուտբոլի պատմության ու վիճակագրության միջազգային ֆեդերացիան հրապարակել է աշխարհի ուժեղագույն ակումբային թիմերի հերթական ռեյտինգ-ցուցակը: Ահա թե ինչպիսին է այդ դասակարգման առաջին տասնյակը (փակագծերում նշված են նախորդ ցուցակում թիմերի գրաված տեղերը). 1 (1). «Ռիվեր Պլեյտ» (Արգենտինա)՝ 349,5 միավոր, 2 (5). «Վասկու դա Գամա» (Բրազիլիա)՝ 334,5, 3(2). «Սպարտակ» (Ռուսաստան)՝ 325,5, 4(3). «Ինտեր» (Իտալիա)՝ 298, 5(4). «Լացիո» (Իտալիա)՝ 288, 6(6). «Բավարիա» (Գերմանիա)՝ 276, 7(7). «Յուվենտուս» (Իտալիա)՝ 258, 8(8). «Ռեալ» (Իսպանիա)՝ 256, 9(12). «Բարսելոն» (Իսպանիա)՝ 253, 10(9). «Մանչեսթր Յունայթեդ» (Անգլիա)՝ 248 միավոր:

Կրկին «Դինամո»

Մոսկվայում, «Լուժնիկիի» փոքր մրցասպարեզում ավարտվեց մինի ֆուտբոլի Ռուսաստանի գավաթի խաղարկությունը: Կիսաեզրափակիչ խաղերից մեկում երկրի բազմակի չեմպիոն ու գավաթակիր «Դինամոն» (Մոսկվա) 8-1 հաշվով պարտության մատնեց Սանկտ Պետերբուրգի «Զենիթին»: Մյուս կիսաեզրափակիչ խաղում համառ պայքար ծավալվեց Մոսկվայի «Մինկաս» եւ Եկատերինբուրգի «Վիզ» թիմերի միջեւ: Հանդիպման հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակները ոչ-ոքի ավարտվեցին: Իսկ լրացուցիչ նշանակված 6 մետրանոց հարվածները հաջողություն բերեցին ուրալցիներին: Եզրափակիչ խաղում «Դինամոն» հաստատեց իր բարձր կարգը: Նա «Վիզին» հաղթեց 4-0 հաշվով եւ հերթական անգամ նվաճեց պատվավոր մրցանակը: Այժմ «Դինամոն», որը տիրում է միջմայրցամաքային գավաթին, հոկտեմբերի 14-16-ը Մոսկվայում երեք խաղ կանցկացնի Հարավային Ամերիկայի չեմպիոն, բրազիլական «Ատլետիկո Մինեյրո» թիմի հետ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Առաջընթացն ակնհայտ է

Երկու օր շարունակ մայրաքաղաքի «Դինամո» մարզադահլիճում հնչում էր երաժշտությունը: Այստեղ ընթանում էր մարզական պարերի Երեւան-98 բաց առաջնությունը: Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի մի քանի տասնյակ զույգեր ցուցադրեցին իրենց վարպետությունն ու պայքարեցին հաղթողների կոչման համար: Եվ մարզադահլիճն ամբողջությամբ լցրած գեղեցիկի սիրահարներն ականատես եղան հիանալի պարահանդեսի: Նրանք լարված հետեւում էին ասպարեզում միաժամանակ պարող 7-8 զույգերին: Վալս եւ ռումբա, տանգո եւ չա-չա-չա, պասադոբլ եւ ջայվ... Նրբագեղություն ու կրակոտություն: Ու նաեւ՝ սպորտ, քանի որ իսկական պայքար էր գնում: Մայրաքաղաքի բաց առաջնությունը ցույց տվեց, որ այս գեղեցիկ մարզաձեւով այժմ շատերն են հրապուրված մեզանում, եւ գնալով բարձրանում է պարողների վարպետությունը:

Ահա թե տարբեր խմբերում որ զույգերը դարձան հաղթողներ՝ մինչեւ 10 տարեկանների խմբում Արկադի Աստաուրովը եւ Լուսինե Գեւորգյան («Աշխ» ակումբ, դասական եւ լատինաամերիկյան պարեր), 11-14 տարեկանների E խմբում Գեւորգ Պողոսյան եւ Տաթեւիկ Կարապետյան («Ամարաս», Էջմիածին, դասական եւ լատինաամերիկյան պարեր), 11-12 տարեկանների D խմբում Արթուր Վարդանյան եւ Նարինե Եգորյան («Աշխ», դասական եւ լատինաամերիկյան պարեր), 13-15 տարեկանների D խմբում Ռոբերտ Խաչատրյան եւ Աստղիկ Շահինյան («Մասաշոր», դասական պարեր), Վահագն Ասկարյան եւ Գայանե Անափիոսյան («Մասաշոր», լատինաամերիկյան պարեր), 13-15 տարեկանների C խմբում Էդգար Գումրույան եւ Ջուլիետա Մաթեւոսյան («Մասաշոր», դասական պարեր), Գեորգի Բաքայան եւ Վարդուհի Ալեքսանյան («Մասաշոր», լատինաամերիկյան պարեր), 16 տարեկանից բարձր C խմբում հիանալի հանդես եկան հյուրերը՝ Կալինինգրադ քաղաքի «Ֆորտունա» ակումբը ներկայացնող մեր հայրենակիցներ Ռոման Մալխասյանն ու Կարինե Երեմյանը, ինչպես նաեւ երեւանի «Մասաշոր» ակումբի ներկայացուցիչներ, հանրապետության վերջին երկու տարիների լավագույն պարողներ Գարեգին Գամազյանն ու Աննա Մովսիսյանը:

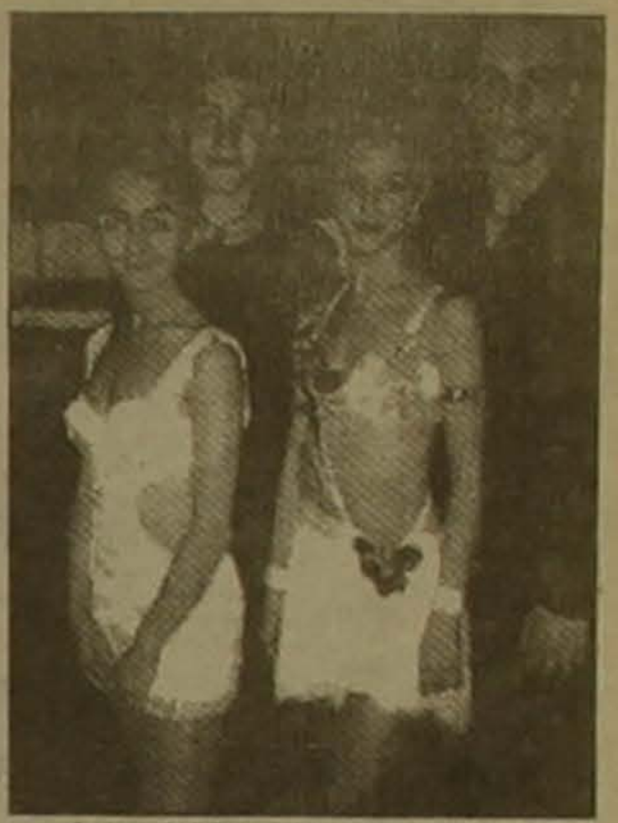

Երեւան-98-ում հաջող հանդես եկան (ձախից) Վարդուհի Ալեքսանյանը եւ Գեորգի Բաքայանը, Կարինե Երեմյանը եւ Ռոման Մալխասյանը:

Մեր հյուրին՝ մարզական պարերի Վրաստանի ֆեդերացիայի պատասխանատու քարտուղար Լարիսա Գաչեչիլաձեին խնդրեցինք իր կարծիքը հայտնել: Ահա թե նա ինչ ասաց. «Ձեր պարողները մի քանի անգամ մասնակցել են Վրաստանում անցկացված մրցումներին, եւ ահա մենք նորից հանդիպեցինք, այս անգամ Երեւանում: Տեսնում եմ, որ Հայաստանի երիտասարդ պարողների առաջընթացն ակնհայտ է: Առանձնացնեմ հատկապես Գամազյան-Մովսիսյան եւ Բաքայան-Ալեքսանյան զույգերին: Կարող եմ էլի մի քանի զույգի նշել: Ափսոս, որ մենք չկարողացանք ուժեղագույն կազմով ներկայանալ: Բանն այն է, որ մեկ-երկու շաբաթ առաջ մեր լավագույն զույգերը հանդես են եկել ԱՄՆ-ում եւ Ռուսաստանում անցկացված մրցումներում: Բայց ոչինչ, մեր փոխարինողներն այստեղ փորձ ձեռք բերեցին: Մրցումները հիանալի էին կազմակերպված: Ինձ շատ ուրախացրեց դահլիճում տիրող տոնական մթնոլորտը: Տեսնում եմ, որ ֆեդերացիայի ղեկավարները՝ նախագահ Արամ Ֆահրադյանի գլխավորությամբ, զգալի գործ են կատարել: Ես ուրախ եմ ձեզ համար եւ հաջողություններ եմ մաղթում»:

Օլանոյի հերթական հաղթանակը

Խճուղային հեծանվավազքի աշխարհի առաջնությունում նոր հաջողության հասավ իսպանացի նշանավոր մարզիկ Աբրահամ Օլանոն: Հենց վերջերս նա հաղթեց իր երկրում անցկացված բազմօրյա հեծանվավազքում «Վուելտայում», իսկ այժմ վստահորեն առաջին տեղը գրավեց անջատ մեկնարկով մրցումներում: Հոլանդական Վալկենբերգ քաղաքի մերձակայքում անցնող մրցատարածությունը (43,5 կմ) Օլանոն հաղթահարեց 54 րոպե 32 վայրկյանում եւ վստահորեն նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Երկրորդ տեղը գրավեց Օլանոյի հայրենակից Մելչեր Պրաս Մաուրին: Նա հաղթողից ետ մնաց 37 վայրկյանով: Առաջնության բրոնզե մեդալակիր դարձավ ուկրաինացի հեծանվորդ Սերգեյ Գոնչարը:

Աբրահամ Օլանո

Մնացել է երեք տուր

Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տան առաջնությունում վեց տուր է անցկացվել: Հիանալի է խաղում ՖԻԴԵ-ի վարպետ Դավիթ Պետրոսյանը, մինչ այժմ նա ընդամենը կես միավոր է «զիջել» իր մրցակիցներին եւ 5,5 միավորով գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը: Առաջատարից մի փոքր են ետ մնում հինգ մասնակիցներ՝ միջազգային վարպետ Մելիքսեթ Խաչիյանը, Տիգրան Պետրոսյանը, Տիգրան Գասպարյանը, Գեւորգ Հարությունյանը եւ Տիգրան Քոթանջյանը: Նրանք 5-ական միավոր են վաստակել: Վեց շախմատիստներ ունեն 4,5-ական միավոր: ՀՇԿՏ-ի առաջնությանը զուգահեռ անցկացվում է նաեւ մեկ այլ մրցաշար, որտեղ հանդես են գալիս 2050-ից ցածր անհատական գործակից ունեցող շախմատիստներ: Այստեղ վեց տուրից հետո առաջատարը Լեւոն Հոխիկյանն է՝ 5,5 միավոր: Հայկ Վարդանյանը, Նարեկ Ավանեսյանը եւ Արթուր Մարգարյանը վաստակել են 5-ական միավոր: Մրցումների ավարտին երեք տուր է մնացել:

Ֆրանսուհու անակնկալը

Շվեյցարիայում շարունակվում է սուսերամարտի աշխարհի առաջնությունը: Մրցումների երկրորդ օրը մեդալների համար պայքարի բռնվեցին թրամարտիկներն ու խոցասուսերավորուհիները: Թրամարտի մրցումների եզրափակիչում հանդիպեցին երկու իտալացիներ՝ Լուիջի Տարանտինին եւ Ռաֆայելո Կասերտան: 15-10 հաշվով հաղթեց եւ չեմպիոնի ոսկե մեդալին արժանացավ համաշխարհային դասակարգման թիվ մեկ թրամարտիկ Տարանտինին: Խոցասուսեր մրցաձեւի կանանց պայքարի վճռական մենամարտում անակնկալ մատուցեց սեւամորթ ֆրանսուհի Լաուրի Ֆլեսելը: Նա վստահորեն (15-8 հաշվով) առավելություն հասավ փորձառու գերմանուհի Ռենիգ Հոլկամպի նկատմամբ եւ նվաճեց չեմպիոնուհու կոչումը: Սա երիտասարդ մարզուհու առաջին խոշոր հաջողությունն է բարձր կարգի մրցումներում: Հոլկամպին հանձնվեց արծաթե մեդալը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ԱԶԱԿՐԺ

Երբ խաղալիքը ճակատագրական է

Անչափահաս երեխաների հետ Ագարակի մարզադաշտում կատարված ծանր դժբախտ պատահարի մասին տեղեկացանք մամուլից: Գրիգորյան Միշա Դավթի, 1988 թ. ծնված Սյունիքի մարզում, Մեղրու շրջանի Ագարակ քաղաքում: Նա մեկն է ծանր տուժածներից: Տեղում՝ Մեղրու բուժմիավորման հիվանդանոցում, անհրաժեշտ բժշկական օգնություն ցույց տալով, դեպքի հաջորդ օրը ուղղաթիռով տեղափոխել են Երեւան եւ մինչեւ օրս երեխայի բուժումը կազմակերպված է Երեւանի III մանկական հիվանդանոցում, որտեղ բժիշկները պայքարում են նրա կյանքի համար:

Տուժած երեխան անապահով ընտանիքից է, որը բաղկացած է վեց անձից՝ երկու ծեր, երկու անչափահաս եւ ծնողներ: Երեխայի հայրը Ագարակի պղնձամոլիբդենային գործարանի բանվոր է, որ արդեն վկայում է չքավորության չափը. այս մարդիկ չեն տարբերվում գործազուրկներից:

Տուժած երեխան՝ Միշա Գրիգորյանը, արդեն երկրորդ բարդ վիրահատությունն է անցել, իսկ առջեւում անչափահաս ծանր հիվանդի ճակատագիրն է:

Անհրաժեշտ է նյութական աջակցություն (երեխայի անունով հաշվեհամար բացելով), քանի որ ծնողները ի վիճակի չեն հոգալ հիվանդի բուժման եւ ապաքինման ծախսերը:

ԿԱՐԻՆԵ ՍԱՄՎԵԼՅԱՆ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Ֆրանսիայի նախագահ պրն Ժակ Շիրակին

Մեծարգո նախագահ.

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի միաձայն ընդունած որոշումը մարդկության դեմ գործած աննախադեպ ոճիրը՝ հայերի ցեղասպանությունը ճանաչելու մասին, մեկ անգամ եւս հավաստեց Ֆրանսիայի հավատարմությունը ազգային դրոշին դրոշմված «Ազատություն, եղբայրություն, հավասարություն» վեհ կարգախոսին, մարդու իրավունքների պաշտպանությանը վերաբերող միջազգային իրավական փաստաթղթերին, որոնց ակունքները Ֆրանսիայի փառապանծ պատմության էջերում են:

Մեր երախտագիտությունը հայտնելով ֆրանսիացի մեծ ժողովրդին, խոնարհաբար Ձեր ուշադրությանն եմ ներկայացնում մարդու իրավունքների պաշտպանության հետ կապված մի հարց, որի լուծումը ցավալիորեն ձգձգվում է. 15 տարուց ավելի բանտում է գտնվում ցմահ ազատազրկման դատապարտված մեծ հայրենասեր Վարուժան Կարապետյանը (այժմ նա գտնվում է Սեն Մորի բանտում): Ինչպես նշեց նաեւ ֆրանսիական մամուլը, նրան վերագրված մեղքն ապացուցված չէ: Քննության չառնելով քրեադատավարական այդ հիմնահարցը, ակնկալում ենք Ձեր բարի կամքի շուտափույթ դրսեւորումը մեծ հայրենասերի նկատմամբ եւս ֆրանսիական օրենսդրության համաձայն սկզբունքները կիրառելու հարցում. ըստ օրենքի, օրինակելի վարքի եւ մի շարք այլ պայմանների առկայության դեպքում 15 տարվա ազատազրկումից հետո ցմահ ազատազրկման դատապարտվածներին կարող են ազատել պայմանական վաղաժամ: Օրենքի այդ դրույթը կիրառելու համար կան բոլոր իրավական հիմքերը, Ֆրանսիայի համապատասխան ատյաններին են ներկայացվել անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը, այդ թվում եւ Հայաստանի Հանրապետությունում Վարուժան Կարապետյանին ապաստան տալու համաձայնությունը:

Վարուժան Կարապետյանին պայմանական ազատելու մասին աշխարհի բոլոր ծայրերից Ձեզ են դիմել միջազգային ճանաչում ունեցող բազմաթիվ գիտնականներ, գրողներ, արվեստագետներ, պետական գործիչներ, իրավապաշտպան կազմակերպություններ, մեկ միլիոնից ավելի ստորագրություններով վավերացված հանրագիր: Այդ մասին մտապես հնչում է երկրի եւ սփյուռքի ձայնասփյուռի, հեռուստեսիլի հաղորդումներում, մամուլի հրապարակումներում, հանրահավաքներում, պաշտոնական միջոցառումների ժամանակ: Չենք կասկածում, որ Ձեր բարի կամքի շնորհիվ Վարուժան Կարապետյանի նկատմամբ կկիրառվեն մարդու իրավունքների համաձայն դրույթները:

Ընդունեք մեր խորին հարգանքի հավաստիքը:

Հարգանքներով՝
ՊՈՒՇԿԻՆ ՍԵՐՈԲՅԱՆ
Պրոֆեսոր, «Օգնություն 23, ազգային դաշինք» իրավապաշտպան միության նախագահ
ՌՈՄՓԵՆԱՐ ՉԱԼՈՅԱՆ
Պրոֆեսոր, «Հայաստան-Ֆրանսիա» ընկերության նախագահ

Բաժանորդագրություն-1999

Բոլոր հիմնարկ-ձեռնարկությունների, կազմակերպությունների, ուսումնական հաստատությունների, գրադարանների, հիվանդանոցների, բուժկենտրոնների, ֆիրմաների ղեկավարներին եւ անհատ քաղաքացիներին

Ուշադրություն

Հարգելի բաժանորդներ

Սկսվել է 1999 թ. 1-ին կիսամյակի թերթերի եւ ամսագրերի բաժանորդագրությունը, որը իրականացնում է «Հայմամուլ» գործակալությունը՝ Հայաստանի Հանրապետության մամուլի տարածման առաջատար, ամենահին եւ ամենախոշոր կազմակերպությունը:

«Հայմամուլ» գործակալությունում ամենամատչելի գներով Դուք կարող եք բաժանորդագրվել թերթեր, ամսագրեր, գրքեր, դասագրքեր, տեղեկագրեր եւ այլն, որոնք հրատարակվում են Հայաստանում, ԱՊՀ երկրներում եւ Հեռավոր արտասահմանում:

Երաշխավորվում է բաժանորդագրված թերթերի եւ ամսագրերի ժամանակին առաքումը ցանկացած վայր (բնակարան, աշխատավայր, մոտակա կրպակ):

«Հայմամուլ»-ում Ձեզ սպասում են բազմաթիվ զեղչեր եւ նորամուծություններ:

Զանգահարեք 45-82-00; 45-82-58 եւ Ձեզ կայցելեն մեր գործակալները բաժանորդագրությունը տեղում ձեւակերպելու համար:

Բաժանորդագրությունը կարող եք ձեւակերպել հետեւյալ հասցեներով.

1. Հանրապետության հրապարակ N10 փոստատան բաժանմունքում «Հայմամուլ»-ի ներկայացուցչի մոտ:

Հեռ. 56-79-40

2. Սասունցի Դավթի հրապարակ 2 (Կայարանամերձ հրապարակ 2), «Հայմամուլ» գործակալություն:

Հեռ. 45-82-00; 45-82-56; 58-94-12 (շուրջօրյա կապ)
Կաա. 62-49; հեռ./ֆաքս 45-89-17; 45-06-91

3. «Հայմամուլ»-ի (նախկին «Սոյուզպեչատ»-ի) կրպակներում:

4. Բոլոր մարզային «Հայմամուլ» («Սոյուզպեչատ») գործակալություններում՝ հանրապետության ամբողջ տարածքում

Արագածոտնի մարզ, ք. Աշտարակ	հեռ. 8-243-3-51-57; 3-44-87
Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	հեռ. 8-245-2-25-49
Արմավիրի մարզ, ք. Արմավիր	հեռ. 8-247-6-37-70; 6-26-74; 8-259-5-26-51
Գեղարքունիքի մարզ, ք. Գավառ	հեռ. 8-264-2-21-84
Լոռվա մարզ, ք. Վանաձոր	հեռ. 8-257-2-55-80; 2-77-00; 2-76-00
Կոտայքի մարզ, ք. Կոտայք	հեռ. 8-261-2-22-52
Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	հեռ. 8-269-2-38-98
Սյունիքի մարզ, ք. Կապան	հեռ. 8-292-6-23-83
Վայոց ձորի մարզ, ք. Եղեգնաձոր	հեռ. 8-246-2-26-51
Տավուշի մարզ, ք. Իջեւան	հեռ. 8-263-3-25-73
«Արցախմամուլ» ք. Ստեփանակերտ	հեռ. 8-89322-4-34-65; 4-14-57; 5-15-25

Դիմելով մեզ, դուք կխնայեք ձեր ժամանակը եւ գումարը:

ՀՀ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿ; ԵՐԵՎԱՆ Հ/Հ 121010001836 ԿՈԴ 00401345

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Շինարարական աշխատանքներ կատարելու համար պահանջվում են տարբեր մասնագիտություններով վարպետներ եւ բանվորներ:

Վարպետների օրական վարձավճարը՝ 500-4000 դրամ:
Բանվորներինը՝ 2500-3000 դրամ:
Հասցեն՝ Արշակունյաց փ. 73
Հեռ. 44-50-41

ԿՈՐԵԼ Է

վկայական 046298, սերիա 01Ա, տրված 98 թ. օգոստոսին, համարել անվավեր:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

10 նոյեմբեր

10.00 «Երեկոյան Երեւան»
11.30 Համերգներ «Արտակ 2-րդ» օպերայից
12.00 Աշխարհը մեր պատուհանից
12.30 Հորիզոն
13.00 Արծաթե բանալի
13.30 Գ/Ֆ «Տղամարդիկ»
14.35 Հայկական մուլտֆիլմեր «Զուգակը քունդզինեռում», «Ժամացույցի մասին», «Երջանիկ ավարտ», «Գառնուկին արձակուրդում»
15.15 Հեքիաթների պար
15.55 Մարզաշխարհ
16.25 Խորհրդարանական ժամ
17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
17.55 Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական հանդիպում. Հայաստան-Իսլանդիա (ընդմիջմանը՝ մարզական ծրագիր)
20.00 Հայլուր
20.40 Հայկական խորհրդային երաժշտություն
20.50 Տատակ
21.00 Զինուժ
21.35 Բոհեմ
22.15 Ինչ կա չկա
22.40 Հայաստանի Ազգային հեռուստատեսության նոր երեւաշրջանի բացումը (կրկնություն)
00.40 Կեսգիշեր

ՆՈՐՔ
19.00 Մուլտֆիլմ
19.30 ԱՐՏ-13. «Պոպ-Պոպ»
20.00 ԱՐՏ-13. Հիթ-համերգ
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը հուշում են
21.30 ԱՐՏ-13. Համայնապատկեր (աուդերեն)
21.50 Միրեգեք զմիանաս
21.55 Երաժշտական «Նոտ»
22.35 «Ծիր 1»
23.05 Կինոկատակերգություն. «Մայրիկ մի ազատ մարդաստան»

11.05 Սուրհանդակ
11.25 Պարային մարմնամարզություն (բոդի դենս)
12.10 Մուլտֆիլմ
13.00 Ով նստավոր մարդկանց կյանքը
13.15 Գ/Ֆ երեխաների համար «Անվերջանալի պատմություն»
14.45 Մութ սենյակ
15.10 Փիլիսոփա Կարեն Սվասյանը Ա. Բելիուսկու կրթության մասին
15.40 Զոն Թրավոլթան «Տարված նեոյը» մարտաֆիլմում
17.20 Լուսնի հակառակ կողմը
17.40 Հմայիչ
18.00-19.00 Ընդմիջում
19.05 Մամուլի սուրհանդակ
19.15 Մուլտֆիլմ
19.35 Չոջիկ
19.55 Նինոչ Թիղմանը «Մեռնել հանուն...» դրամայում
(20.55 Սուրհանդակ)
22.00 Մամուլի սուրհանդակ
22.10 Վահրամ Մարտիրոսյանի հեղինակային «Հեսագիծ» ծրագիրը՝ Ամ Նախագահ Խոսրով Հարությունյանի մասնակցությամբ
22.55 Սուրհանդակ
23.20 Ներկայացնում է «Հայարտը». VIDEOART
23.30 Գ/Ֆ «Անտեսք իրեր»
(00.55, 02.00 Սուրհանդակ)

9.00 Գ/Ֆ «Անցնել վերադառնալու» (1-ին մաս)
10.10 Մուլտֆիլմ «Խուզել լիվ»
10.45 Հոգեւոր հովվի խոսքը
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00, 20.30, 01.30 Նորություններ
16.15 Կենդանիների աշխարհում
16.50 Մուլտֆիլմ «Դե, սպասիր»
17.15 ՈՒՀԱ-աստղ
17.45 Կանանց պատմություններ
18.15 Ոսկու տենդ
18.55 Գ/Ֆ «Մասանայի ծառաները»
20.50 Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական. ՌԴ-Ֆրանսիա հավաքականներ
23.00 Ժամանակ
23.40 Սերիալ «Գաղտնի նյութեր»
01.50 Գ/Ֆ «Նյույորքյան պատմություններ»

9.00 Մուլտֆիլմ «Օրը հրաշալի է»
9.20 Կինոնկար երեխաների համար «Մաուգլի թռչնիկը»
10.30 Մուլտֆիլմ «Հոբելյան»
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.45 Հեռուստախաղ «Հարյուրից մեկը»
12.30 Մեր առաջին հայացքից
13.00 Պողիում դ'արտ
13.30 Նատալյա Վարլեյի նման հոգսերը
14.00 «Մեկ շաբաթ Սանտա Բարբարայում»
15.00, 21.00 Լուրեր
15.35 «Մարինա ռոզա»
16.05 50x50. կյանքում ասեղ
17.10 Հեռուստասերիալ «Օրենք եւ կարգեր»
18.00 Գ/Ֆ «Կոնդորի երեք օրը»
20.00 Իմ ընտանիքը
21.30 Բարի երեկո
22.15 «Ընտանեկան այբուբեն» տոնական համերգ Միխայիլ Տանիչի 75-ամյակին
00.05 Գ/Ֆ «Վարձու մարդասպանը» (Հոնկոնգ)

11 նոյեմբեր

10.05 Առավոտ լուսո
10.15 Բարեւ
11.15 Երաժշտական ծրագիր «Նոն-ստոպ»
11.45 Շախմատ-64
12.00 Զինուժ
12.30 Գամմա
12.35 Դո, ռե, մի
14.30 Ծիծաղի տուն
15.05 Մուլտֆիլմեր «Լեռնային վարպետը», «Զենեցկուհին Վասիլիսան»
15.40 Հեռուստաթատրոնի ստեղծագործանոցից. Ասրասեր «Կոճակը»
17.00 Հեռուստախաղ «Ֆորտ Բոյարի բանալիները»
17.50 Հերիաթների դաշտ
18.25 Վայրկյանում 24 կադր
19.00 Շիրակի համայնապատկեր
19.10 Հայրիկի
19.40 Սփյուռքահայ երգիչներ
20.00 Օրակարգ
20.50 Կիրակի
21.30 Դեսից դենից
22.00 Եվրոպական նորաձեւություն-98
22.30 «Ուշ ու կես» Գ/Ֆ «Սպիտակ չարիք»

ՆՈՐՔ
19.00 Մուլտֆիլմ
19.30 Կինոնկար երեխաներին
21.00 ԱՐՏ-13. «Սողուս»
21.10 Աստղերը հուշում են
21.15 Ֆրանսիական ֆիլմերի հավաքածու. գեղֆիլմ «Զարթնացնել նաև ոստիկանին»
22.45 Միրեգեք զմիսեանս
22.50 ԱՐՏ-13. Ուշ երեկոյան...
23.15 Կինոսերիալ «Սորի Դիկ» (1-ին մաս)

11.05 Սուրհանդակ
11.25 Պարային մարմնամարզություն (բոդի դենս)
12.20 Չոջիկ
12.40 Մուլտֆիլմ
13.05 Ի դեպ
13.30 Գ/Ֆ «Անվերջանալի պատմություն-2»
14.50 Մի անգամ
14.55 Գ/Ֆ «Մաքսիմալ պաշտպանություն»
17.50 Ուշացած հանդիպումներ
18.00-19.00 Ընդմիջում
19.05 Մուլտեր
19.45 Կիրակից կիրակի Գ/Ֆ «Մասսնին» (1-ին մաս)
21.05 Հուշեր անցում «Ուրբաթ գիշերներից» Երեւանի դրամատիկական թատրոն. 30-ամյակ
22.00 Ոզնի-ոռու հատվածներ «Մեր մանկության մանգոյից»
22.15 Քաղաք
22.30 Ռ. Դե Նիրոն, Դ. Հոֆմանը «Քնածներ» դրամայում

9.00 Գ/Ֆ «Անցնել վերադառնալու» (2-րդ մաս)
10.10 Մուլտֆիլմ «Լոտեսական կրեր»
10.35 Դիսնեյ-ակումբ. «Բաղային պատմություններ»
11.00, 16.00, 01.45 Նորություններ
11.15 Անլուրջ նոթեր
11.30 Քանի դեռ բոլորը տանն են
12.10 Վաղորդյան աստղ
13.00 Ծառայում եմ Ռուսաստանին
13.30 Նվագիր, հարմոն սիրելի
14.00 Գյուղական տեղեկատու
14.30 «Կուսակի խմբի բոլոր ճանապարհորդությունները», սերիալ «Կալիֆոռնիան որոնում է «Բրիտանիկը»
15.25 Ծիծաղի համայնապատկեր
16.15 Ճանապարհորդների ակումբ
17.05 Ֆուտբոլի մեկնաբանություն
17.35 Դիսնեյ-ակումբ «Տիմոնը եւ Պումբան»
18.00 Դիսնեյ-ակումբ «Չիպն ու Դեյլը շտապում են օգնության»
18.30 Հիշում եմ, սիրում եմ
19.05 Պատմության անիվ
19.50 Գ/Ֆ «Արխայդուստը սիսեռահատիկների վրա»
21.55 Կինոաֆիշ
22.00 Ժամանակը եւ մենք
23.00 Գ/Ֆ «Մահացու զենք-3»
01.15 Լուսամփոփ
02.00 Ֆիլմ «ԲԱԳԳ-3»

9.00 Մուլտֆիլմ «Հին ծայնասկավառակ»
9.15 Գ/Ֆ «Արինել»
10.30 PTP-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.35 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
12.05 «Անշլագ» եւ ընկ.
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Գործերի աշխարհ Լեոնիդ Կուրավլյովի հետ
14.00 «Մեկ շաբաթ Սանտա Բարբարայում»
15.00 Լուրեր
15.30 Խորհրդարանային ժամ
16.25 Դաշնություն
17.10 Հեռուստասերիալ «Օրենք եւ կարգեր»
17.55 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
18.50 Հին բնակարան. 1976 թիվ (2-րդ մաս)
20.00 Հայրդ գաղտնի
21.00 Հայելի
21.55 Գ/Ֆ «Սերը տեսնության նախանշան է»
23.35 «Հազարամյակի առասպելը»

17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտֆիլմեր «Փորձանք», «Սպիտակ ուղտիկը»
18.00 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
19.00 Հեռուստակապասալոգ
19.30 Առողջություն
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակապասալոգ
20.50 Երգարան
21.20 Հեռուստասերիալ «Լատրիսիոն»
22.15 Կինոյի ֆիլմերի էկրան. Գ/Ֆ «Չի բռնվել գող չէ»
23.25 Լորիս Ճգնավորյանի վերադարձը
24.00 Հայլուր
00.15 Կեսգիշեր

ՆՈՐՔ
19.00 Լուրեր
19.15 Մուլտֆիլմ
19.25 Նայիր առաջ
19.45 Միասին («Միր»)
20.30 Սերիալ «Չիեր սանձահարողը» (1-ին մաս)
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը հուշում են
21.35 Ասպարեզ
21.55 Միրեգեք զմիսեանս
22.00 «Նոտի» հյուրասրահում
22.30 Կինոկատակերգություն. գեղֆիլմ «Անկարողը հեռավորում»
23.00 Լուրեր
23.15 «Անկարողը հեռավորում» գեղֆիլմի շարունակությունը

19.05 Հրապարակ կամ մոտեցեք խոսափողին
19.15 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.45 «Արյուն եւ գինի» դրաման
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Հմայիչ
22.25 Մութ սենյակ
22.45 Հեսագիծ. Ամ Նախագահ Խոսրով Հարությունյանի մասնակցությամբ
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Հրապարակ
00.15 Գիշերային կինոթատրոն Ռ. դը Նիրոն «Բրոնքսյան պատմություն» ֆիլմում
02.05 Սուրհանդակ

12 նոյեմբեր

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 00.40 Նորություններ
10.20 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
16.50 Աստղային ժամ
17.30 Մինչեւ 16 տարեկան եւ ավելի
18.00 «Դաժան հրեշտակը»
19.20 Գուշակիր մեղեդին
19.50 Պիկ ժամ
20.15 Վ. Պոզների «Դիմակով մարդը» ծրագիրը
20.55 Սերիալ «Փոլված լապտերների փողոցները»
22.00 Ժամանակ
22.35 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.50 Սերիալ «Լեոնցին»
23.55 «Հայացք»
01.00 Գ/Ֆ «Ամառային մարդիկ»

8.00 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.25 Բարի լույս, Ռուսաստան
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն...
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Կոմսուհի դը Մոնսորո»
13.20 Հին բնակարան. 1970 թիվ (1-ին մաս)
14.30 «Մարինա ռոզա»
15.30 Սերիալ «Դինաստիա-2. Քոլբի ընտանիքը»
16.15 Հեռուստասերիալ «Հարուստները նույնպես ծախվում են» (Արգենտինա)
17.05 Մուլտֆիլմ «Կելե»
17.15 Մանկական խաղ «Զանգահարեք Կուզյային»
17.30 Հեռուստասերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.35 «Աստարակ»
19.00 Վավերագրական էկրան «Սա Մոսկվան է»
19.20 Գ/Ֆ «Տուֆայդինոն Բերգամոյից» (1-ին մաս)
20.30 Հերթապահ բաժանմունք
21.30 Մանրամասներ
21.45 Մեր առաջին հայացքից
22.25 Կինոյի ժամ. Գ/Ֆ «Իմ նախասուդդի»
23.50 «Ակունա Մատատա»
00.45 Հերթապահ բաժանմունք

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 923 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 9. 10. 1998 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@